

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 42 (682) ■ 30 oktyabr 2013

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

MDB-də inteqrasiya prosesləri çərçivəsində Azərbaycan həmişə prinsipial mövqə tutmuşdur

Prezident İlham Əliyev MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak etmişdir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 25-də MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak etmək üçün Belarus Respublikasının paytaxtı Minskə səfər etmişdir. Tədbirdən əvvəl Prezident İlham Əliyev MDB İcraiyyə Komitəsinin sədri-icra katibi Sergey Lebedev, Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenko ilə görüşmüşdür. Belarusun dövlət başçısı İlham Əliyevi Azərbaycan Prezidenti seçilməsi münasibətilə təbrik etmiş, Azərbaycanın tərəqqisi naminə ali dövlət vəzifəsində yeni uğurlar arzulamışdır.

Sonra MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclası keçirilmişdir. Tədbirdə Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələri arasında təhlükəsizlik, ekologiya, yaşıl texnologiyalar, regionlararası sərbəhdən əməkdaşlığın genişləndirilməsi, mədəni dialoq sahələrində bir sıra tədbirlər və təşəbbüslər həyata keçirilməsi ilə bağlı məsələlər müzakirə olunmuşdur. MDB çərçivəsində qarşılıqlı iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi üzrə əlavə tədbirlərin görülməsinin vacibliyi diqqətə çatdırılmışdır.

Tədbirdə çıxış edən Prezidenti İlham Əliyev MDB ölkələrini iqtisadi və siyasi maraqların birləşdirildiyini qeyd etmiş, təşkilat çərçivəsində əməkdaşlığın Azərbaycanın xarici siyasətinin əsas prioritetlərindən biri olduğunu bildirmişdir. O qeyd etmişdir ki, MDB-də inteqrasiya prosesləri çərçivəsində Azərbaycan həmişə prinsipial mövqə tutmuşdur. Bu mövqə əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə, çoxtərəfli və ikitərəfli münasibətlərin inkişafına istiqamətlənmişdir. Birlik ölkələri arasında humanitar əməkdaşlığın genişlənməsindən danışıq Azərbaycanın dövlət başçısı ölkəmizin təşəbbüsü ilə Bakıda keçirilən beynəlxalq humanitar forumların bu istiqamətdə mühüm əhəmiyyət kəsb et-

diyini diqqətə çatdırmışdır. Bakı Forumu qısa müddətdə humanitar əməkdaşlıq, mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoq məsələlərinin müzakirəsi üçün çox mühüm bir məkana çevrilmişdir: «Bu, bizim əməkdaşlığın əsasını təşkil edən humanitar sahədə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi çərçivəsində siyasətimizə uyğundur. Humanitar sahə ölkələrimiz arasında münasibətləri möhkəmləndirən sahədir və elə etmək lazımdır ki, bizim vətəndaşların artıq müstəqillik şəraitində doğulmuş və formalaşmış gələcək nəsilləri də xalqlarımızı və ölkələrimizi bir-birinə bağlayan bütün müsbət dəyərləri qiymətləndirsinlər, öz əməkləri ilə münasibətlərimizin inkişafına töhfə versinlər».

Azərbaycanın MDB çərçivəsində iqtisadi kooperasiya, əməkdaşlıqla bağlı məsələlərə böyük əhəmiyyət veridiyini bildiren Prezident İlham Əliyev birlik ölkələrinin çoxu ilə respublikamızın əmtəə dövriyyəsinin ildən-ilə genişləndiyini, ti-

carət əməliyyatlarının strukturunun yaxşılaşdığını vurğulamışdır.

Azərbaycanın dövlət başçısı MDB ölkələri arasında təhlükəsizlik məsələlərində də toxunmuş, cinayətkarlığa qarşı birgə mübarizə tədbirlərinin əhəmiyyətindən danışıq: «İclasımızın gündəliyi cinayətkarlığa, terrorizmə qarşı mübarizə ilə bağlı olan məsələləri əhatə edir. Bu məsələlər də bizim üçün vacibdir və bütövlükdə dünya birliyi tərəfindən vahid mövqeden qəbul edilməlidir. Ona görə ki, bu gün cinayətkarlığa və terrorizmə qarşı mübarizə sahəsində fəal əməkdaşlıq olmasa, heç bir ölkə öz təhlükəsizliyini tamamilə və ya yüz faiz təmin edə bilməz. Vətəndaşlarımızın təhlükəsiz gələcəyini təmin etmək üçün bizim dövlətlərin müvafiq xidmətləri arasında əlaqələndirməni və birgə fəaliyyəti gücləndirmək lazımdır».

Prezident İlham Əliyev digər mövzularla bağlı məsələlər barədə də fikirlərini bildirmiş, irəli sürülən humanitar təşəbbüsləri dəstəklədiyini

qeyd etmişdir: «2014-cü ilin Turizm ili, 2015-ci ilin Böyük Vətən müharibəsi Veteranları ili elan edilməsi məsələlərində biz birliyin üzvü olan ölkələrin mövqeyinə tamamilə şərik. Bunlar çox mühüm sahələrdir. Təbii ki, Azərbaycan öz tərəfindən bundan sonra da ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın və mehriban qonşuluq münasibətlərinin möhkəmlənməsi işinə imkan daxilində öz töhfələrini verməyə çalışacaqdır».

İclasda çıxış edən digər ölkələrin dövlət başçıları MDB regionunda iqtisadi sahədə prioritet məsələlər - nəqliyyat, energetika, kosmos, nanotexnologiyalar və digər sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini bildirmişlər. Sonra MDB Dövlət Başçıları Şurasının dövlət və hökumət başçıları tərəfindən sənədlər paketi imzalanmışdır. MDB ölkələrinin dövlət başçıları və nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri Müstəqillik Sarayının Fəxri qonaqlar xiyabanının təmələlərinə mərəsimdə iştirak etmişlər.

rəsmi xronika

Azərbaycanda idman infrastrukturunun inkişafı üçün böyük işlər görülür

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 28-də Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Patrik Hikini və Avropa Olimpiya Komitəsinin icraedici komitəsinin üzvü Spiros Kapralosu qəbul etmişdir.

Patrik Hikki yenidən Prezident seçilməsi münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik etmişdir. O, ölkəmizdə sürətli iqtisadi inkişaf proseslərinin, idman infrastrukturunun daha da genişləndirilməsi istiqamətində böyük işlərin görüldüyünün şahidi olduğunu məmnunluqla qeyd etmişdir.

Görüşdə Azərbaycan idmanın müxtəlif sahələrinin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı görülmüş işlərin önemi vurğulanmış, 2015-ci ildə Bakıda keçiriləcək birinci Avropa Oyunlarına hazırlıq işləri ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münasibətləri müzakirə edilmişdir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 28-də Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Filip Lefortu qəbul etmişdir.

Filip Lefort yenidən prezident seçilməsi münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik etmişdir.

Görüşdə Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlıq, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin həlli ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

İkitərəfli münasibətlər uğurla inkişaf edir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 23-də Braziliya Federativ Respublikasının ölkəmizdəki fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Santyaqo Luis Bento Fernandes Alkazarın etimadnaməsini qəbul etmişdir.

Santyaqo Luis Bento Fernandes Alkazar etimadnaməsini Prezident İlham Əliyevə təqdim etmişdir. Sonra Prezident İlham Əliyev səfirə söhbət etmişdir.

Səfir Santyaqo Luis Bento Fernandes Alkazar oktyabrın 9-da Azərbaycanda keçirilən prezident seçkilərində əldə etdiyi qələbə münasibətilə ölkə başçısına təbriklərini çatdırmışdır. Diplomata paytaxtımızda gedən sürətli inkişaf proseslərinin onda dərin təəssürat yaratdığını demişdir. Ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin qurulmasının 20 ilin başa çatdığını vurğulayan səfir əlaqələrimizin daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində söyləmələrini əsirgəməyəcəyini bildirmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan Respublikası ilə Braziliya Federativ Respublikası arasında ikitərəfli münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğulamışdır. Siyasi sahədə əlaqələrin yaxşı səviyyədə olduğunu deyən Prezident İlham Əliyev iqtisadi, kənd təsərrüfatı, biznes, turizm və digər sahələrdə də əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi üçün yaxşı imkanların olduğunu bildirmişdir.

Qarşılıqlı əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunmuşdur

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 23-də Statoil şirkətinin prezidenti Helge Lundu qəbul etmişdir.

Helge Lund oktyabrın 9-da keçirilən prezident seçkilərində qazandığı qələbə münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik etmişdir.

Görüşdə Statoil şirkəti ilə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti arasında uzunmüddətli səmərəli əməkdaşlığın həyata keçirildiyi vurğulanmış və bu əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Braziliya-Azərbaycan dostluq qrupu əlaqələrin genişləndirilməsinə töhfə verəcək

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 29-da Braziliya-Azərbaycan dostluq qrupunun sədri, Deputatlar Palatasının müvəkkili Klavdio Kajadonu qəbul etmişdir.

Yenidən Prezident seçilməsi münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik edən Klavdio Kajado oktyabrın 9-da Azərbaycan xalqının müdrik seçim etdiyini vurğulamışdır. Braziliyalı qonaq iştirak edəcekləri III Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumunun əhəmiyyətini qeyd etmişdir. Nümayəndə heyəti ilə ölkəmizə səfər etdiyini deyən Klavdio Kajado yeni yaradılan Braziliya-Azərbaycan dostluq qrupunun fəaliyyətinin ölkələrimiz arasında ikitərəfli əlaqə-

lərin genişləndirilməsi işinə töhfə verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirmişdir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan

zident İlham Əliyev bu yaxınlarda Braziliyanın ölkəmizdə yeni təyin olunmuş səfirinin etimadnaməsini təqdim etməsinin əhəmiyyətini qeyd etmişdir. Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün də böyük imkanların olduğunu demişdir. Prezident İlham Əliyev Braziliya-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun yaradılmasını ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın yaxşı göstəricisi kimi dəyərləndirmişdir. III Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumunun önəmini vurğulayan Prezident İlham Əliyev Forum çərçivəsində keçiriləcək görüşlərin ölkələrarası əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi işinə töhfə verəcəyinə əminliyini ifadə etmişdir.

2 Vergilər naziri İsmayıl Şəhərdən vətəndaşları qəbul etmişdir

2 Azərbaycan biznesə başlama üzrə ilk onluğa yüksəlib

3 Nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi iqtisadi inkişaf və şəffaflığa xidmət edir

4 Vergi qanunvericiliyinin tələblərini pozanlara qarşı sət tədbirlər görülür

Vergilər naziri İsmayilli şəhərində vətəndaşları qəbul etmişdir

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin tapşırığı və tövsiyələrinə uyğun olaraq, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri bölgələrdə vətəndaşları qəbul edir, onların qarşılaşdığı problemlərin həllinə kömək göstərirlər.

Vergilər nazirinin bu silsilədən növbəti qəbulu oktyabrın 25-də İsmayilli şəhərində yerləşən Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilmişdir. Qəbul İsmayilli, Oğuz və Qəbələ rayonları sakinləri üçün təşkil edilmişdir. 50-dən çox vətəndaş vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlər, vergilərin hesablanması, ödənilməsi, nəzarət-kassa aparatlarının tət-

biqi, vergi borcları, vergi nəzarəti tədbirləri sahəsində sahibkarların qarşılaşdığı problemlər, kiçik sahibkarlığa güzəştli kreditlərin verilməsi, vergi orqanlarına iş qəbul və onları narahat edən digər məsələlərlə bağlı vergilər nazirinə müraciət etmişdir.

Qaldırılan problemlərin əksəriyyəti yerində həll olunmuş, vətəndaşlar tərəfindən irəli sürülən müxtəlif təkliflər qeyd alınmış, digər məsələlərin isə araşdırılması və lazımı tədbirlər görülməsi barədə konkret tapşırıqlar verilmişdir. Qəbula gələn vətəndaşlar onlar üçün yaradılmış bu imkandan razılıqlarını bildirmişlər.

2013-cü ilin 9 ayı ərzində vergi borclarının məbləği azalmışdır

1 oktyabr 2013-cü il tarixə dövlət büdcəsinə olan vergi borclarının məbləği cari ilin əvvəli ilə müqayisədə 10,9%, 2012-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 13,5% azalmışdır. 2013-cü ilin əvvəlinə olan 8 min 228 borclu vergi ödəyicisi və hesabat dövründə borcu yaranmış 160 min 790 vergi ödəyicisi də nəzərə alınmaqla 169 min 18 borclu vergi ödəyicisinin borcları tamamilə ləğv edilmişdir.

2013-cü ilin 9 ayı ərzində vergi ödəyicilərinin dövlət büdcəsinə yaranmış borclarının ödənilməsinin təmin edilməsi məqsədilə vergi orqanları tərəfindən 46 min 297 sayda qərar açılmış və onların 94,1%-i (2012-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 37% çox) borclar ləğv edildiyi üçün bağlanmışdır. Əmlakın siyahıya alınması barədə açılmış qərarlar üzrə 50,3 milyon manat məbləğində vəsaitin dövlət büdcəsinə ödənilməsi təmin edilmişdir.

Vergi borclarını ödəmə tələbini qəbul etməyən 415 borclu vergi ödəyicisində keçirilmiş operativ vergi nəzarəti tədbirləri nəticəsində onların 63,6%-ndə qanun pozuntusu aşkar edilmiş, 68,4 min manat məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq olunmuşdur. Vergi borclarının və hesablanmış maliyyə sanksiyasının 90,2%-i büdcəyə ödənilmişdir.

Sahibkarlıq fəaliyyətini dayandırmaqla dövlət büdcəsi qarşısında öhdəliklərinə tam əməl etməyən fiziki şəxslərin borclarının onların mülkiyyətində (şəxsi istifadəsində) olan nəqliyyat vasitələrinə yönəldilməsi prosesi hesabat dövründə də davam etdirilmişdir. Görülmüş tədbirlər nəticəsində bu cür nəqliyyat vasitələri müəyyən edilən 2 min 99 vergi ödəyicisinin 1 milyon 393,3 min manat məbləğində borc məbləğinin dövlət büdcəsinə alınması təmin edilmiş, 18 vergi ödəyicisinin nəqliyyat vasitələri siyahıya alınmış, 1087 vergi ödəyicisi tərəfindən nəqliyyat vasitələri siyahıya alınmaya təqdim olun-

madığı üçün onların üzərinə həbs qoyulmaqla cərimə meydançalarına yerləşdirilməsi barədə məhkəmə qərarları çıxarılmışdır.

Hüquqi şəxslərdə təsisçi (payçı) kimi çıxış etmələri müəyyən edilən fiziki şəxslərin borclarının hüquqi şəxslərdəki paylarından tutulması məqsədilə 66 fiziki şəxsə qarşı məhkəmələrdə iddialar qaldırılmışdır. Müvafiq iddialar üzrə artıq 43 iş üzrə borc məbləğinin hüquqi şəxsin əmlakındakı payına yönəldilməsi barədə qətnamə çıxarılmış, 8 iş üzrə isə borc məbləği ödənilməyən müvafiq məhkəmə qərarı qəbul olunmuşdur. Hesabat dövrü ərzində görülmüş tədbirlər nəticəsində hüquqi şəxslərdə təsisçi (payçı) kimi çıxış etmələri müəyyən edilən 1281 fiziki şəxs üzrə bütövlükdə 821,0 min manat məbləğində borcların dövlət büdcəsinə alınması təmin edilmişdir.

Faktiki olaraq fəaliyyətini dayandırmış, əmlakı olmayan və xırda məbləğdə borcları olan vergi ödəyiciləri üzrə «İnzibati icraat haqqında» Qanunun tətbiqinə uyğun olaraq birbaşa icra məmurlarına edilən müraciətlər nəticəsində 1655 vergi ödəyicisi ümumilikdə 228,0 min manat məbləğində borcunu ödəmişdir.

Hesabat dövrü ərzində vergi orqanları tərəfindən 719 borclu vergi ödəyicisinin ölkədən getmə hüququnun məhdudlaşdırılması üçün aidyyəti üzrə müraciətlər edilmiş, bunlardan 51-i borcunu ödəmiş, 22-nin ölkədən getmə hüququ məhdudlaşdırılmışdır. Qalan vergi ödəyiciləri barədə müvafiq tədbirlər görülməkdədir.

Cari ilin 9 ayı ərzində vergi borcunu ödəməkdən yayındıqlarına görə 10,4 milyon manat borc məbləği üzrə 294 vergi ödəyicisi barədə materiallar Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamentinə göndərilmişdir.

Borclu vergi ödəyicilərinə qarşı tədbirlər davam edir

Oktyabr ayının 23-də Bakı Şəhər Vergilər Departamentinin Vergi borclarının alınması idarəsinin əməkdaşları tərəfindən Bakı şəhərində fiziki şəxs Şahvernov Elnur Xanhusəyn oğlunun icarəyə götürdüyü «Optimal» kosmetika və parfümeriya mağazasında əmlakın siyahıya alınması həyata keçirilmişdir. Fəaliyyəti araşdırılarkən mağazanın 1724 manat məbləğində vergi borcunun yarandığı müəyyən edilmiş, bu barədə vergi ödəyicisinə bildiriş göndərilmişdir. Lakin borc məbləği qanunvericilikdə nəzərdə tutulan müddətdə ödənilməmişdir. Buna görə də yaranmış vergi borcunun ödənil-

məsini təmin etmək üsulu kimi mağazadakı əmlakın siyahıya alınması haqqında qərar çıxarılmış və 1790 manatlıq müxtəlif növ parfümeriya ləvazimatları müəyyən edilmiş qaydada siyahıya alınmışdır. Həmin gün Bakıda fiziki şəxs Tağriyev Mahir Sərdar oğluna məxsus «Perfetto» yeməxanasında da əmlakın siyahıya alınması tədbirləri həyata keçirilmişdir. Mağazanın 1690 manat məbləğində vergi borcunun ödənilməsinə təmin etmək məqsədilə obyektəki əmlakın siyahıya alınması haqqında qərara əsasən, 2 min manatlıq mebel dəstləri müəyyən edilmiş qaydada siyahıya alınmışdır.

Vergilər Nazirliyinin pavilyonu maraqla qarşılanıb

Oktyabrın 23-dən 26-dək «Bakı Ekspo» Mərkəzində «BakuBuild-2013» 19-cu Azərbaycan Beynəlxalq İnşaat Sərgisi, «Aqua-Therm Bakı» 5-ci Yubiley Sərgisi və bərpə olunan enerji» Sərgisi və «CIPS» 6-cı Xəzər Beynəlxalq Mühafizə, təhlükəsizlik və xilas etmə vasitələri Sərgisi təşkil olunmuşdur. Sərgidə yerli şirkətlərlə yanaşı, Türkiyə, Ukrayna, Qazaxıstan, Özbəkistan, İran, İspaniya, İtaliya, Rusiya, Çexiya, Fransa, ABŞ, Almaniya,

Danimarka, Yaponiya və s. kimi ölkələrin çoxlu sayda iri şirkətləri iştirak etmişlər.

Bu nüfuzlu tədbirdə Vergilər Nazirliyinin pavilyonu iştirakçıların, xüsusilə xarici və yerli sahibkarların böyük marağına səbəb olmuşdur. Sərgi müddətində nazirliyin Vergi ödəyicilərinə xidmət idarəsinin əməkdaşları iştirakçıları maraqlandıran suallara cavab vermiş, çoxlu sayda məlumatlandırıcı, maarifləndirici materiallar və neşrlər yaymışlar.

Azərbaycan biznesə başlama üzrə ilk onluğa yüksəlib

Cənubi Qafqaz geoiqtisadi məkanında cərəyan edən prosesləri daim diqqət mərkəzində saxlayan dünyanın aparıcı maliyyə-iqtisadi qurumları, o cümlədən nüfuzlu reyting agentlikləri hesabatlarında Azərbaycana əlverişli biznes mühitini, yüksək investisiya cəlbediciliyini, makroiqtisadi sabitliyə malik ölkə kimi səciyyətləndirirlər.

Dünya Bankı və Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası tərəfindən birgə hazırlanan, biznes mühitinin əlverişliliyi üzrə qiymətləndirməni özündə əks etdirən «Doing Business 2014» hesabatı ölkəmizdə liberal biznes mühitinin mövcud olduğunu bir daha təsdiqləyir. Hesabatda Azərbaycan iqtisadiyyatı 189 ölkə arasında daha bir pillə irəliləyərək 70-ci yeri yüksəlib.

Hesabatda göstərilir ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı 2005-ci ildən bəri biznes mühitinin yaxşılaşdırılması sahəsində 18 məqsədyönlü tənzimləyici islahat həyata keçirib və qanunvericiliyi təkmilləşdirərək dünya üzrə ilk 15 ölkə sırasına daxil olub. Azərbaycan «Doing Business 2014» hesabatında 2012-2013-cü illərdə 3 islahat («biznesə başlama», «tikinti üçün icazələrin alınması» və «beynəlxalq ticarət» sahələrində) həyata keçirən 29 islahatçı ölkə sırasına daxil edilib.

Biznesin elektron qeydiyyatının tətbiqinin genişləndirilməsi nəticəsində «Biznesə başlama» göstəricisi üzrə Azərbaycan altı pillə irəliləyərək ilk dəfə olaraq dünya ölkələrinin ilk onluğuna düşüb və Sinqapur, Yeni Zelandiya, Honkonqla yanaşı, dünyada ən yaxşı təcrübəyə malik ölkələr kimi səciyyətləndirilib. Bununla yanaşı, Tikinti Məcəlləsinin tətbiqinin nəticəsi olaraq Azərbaycan «tikinti üçün icazələrin alınması» göstəricisi üzrə islahatçı ölkə kimi tanınıb, Fransa, Çin, Tayvan və Estoniya kimi bu sahə üzrə dünyada nümunə kimi göstərilir.

«Doing Business 2013» hesabatında ölkəmiz «Vergilərin ödənilməsi» indikatoru üzrə də 2 pillə irəliləmişdir.

İqtisadi ekspertlər bu pozitiv nəticələri son illər sahibkarlığın inkişafı sahəsində həyata keçirilən kompleks tədbirlərin nəticəsi hesab edirlər. Kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinə dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitlərin həcmindən irəliləyən artırılması, iş adamlarının fəaliyyətinə sını müdaxilələrin aradan qaldırılması, korrupsiyaya qarşı mübarizə tədbirlərinin gücləndirilməsini və digər addımları xüsusi vurğulamaq lazımdır.

2008-ci ildən, həmçinin, sahibkarlıq subyektlərinin «bir pəncərə» prinsipi üzrə qeydiyyat sisteminin tətbiqi qeydiyyat prosedurlarının sadələşdirilməsi ilə yanaşı, sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin fəaliyyət dinamikasına müsbət təsir edib. Azərbaycan 2011-ci ildən fərdi sahibkarların vergi orqanlarına gəlmədən real vaxt (onlayn) rejimində qeydiyyat sistemi tətbiq olunub, 2012-ci ildən yerli hüquqi şəxslərin (MMC) dövlət qeydiyyatının elektron qaydada aparılmasına başlanılıb.

Hazırda Azərbaycanda e-qeydiyyatın tətbiqi ilə biznesə başlamaq üçün 6 prosedür əvəzinə cəmi 3 prosedür yerinə yetirilir. Tələb olunan sənədlərin sayı isə 7-dən 2-yə azalıb. «Dövlət rüsumu haqqında», «Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı

yatı və dövlət reyestri haqqında» Azərbaycan Respublikası qanunlarına, Mülki Məcəlləyə və İnzibati Xətalər Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən, hüquqi şəxslərin elektron dövlət qeydiyyatı rüsumsuz aparılır. Nizamnamə kapitalının əvvəlcədən ödənilməsi və e-qeydiyyat zamanı ərizənin notarial qaydada təsdiq edilməsi tələb olunmur. Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı zamanı Vergilər Nazirliyinə yanlış məlumatların verilməsinin qarşısını almaq məqsədilə İnzibati Xətalər Məcəlləsinə belə hallara yol vermiş fiziki şəxslərin 700 manat, hüquqi şəxslərin 4000 manat miqdarında cərimə olunması ilə bağlı maddə daxil edilib.

2012-ci ildən, həmçinin, vergi ödəyicilərinə vergiləri internet üzərindən ödəmək imkanı yaradılıb. 2013-cü ildən Vergi Məcəlləsində edilən bir sıra mühüm dəyişikliklərin qüvvəyə minməsi, o cümlədən vergi partnyorluğu sazişinin tətbiqinə başlanılması ümumən vergi mühitinin liberallaşmasına təsir göstərib. Dünya Bankının «Doing Business» qrupunun təhlili göstərir ki, «vergi bəyannamələrinin hazırlanması», «göndərilməsi» və «vergilərin ödənişi»nə sərf olunan vaxt «Böyük Səkkizlik» ölkələrində orta hesabla 219 saat (bu, dünyada orta göstəricidən 67 saat azdır), İƏİT-ə üzv ölkələrdə 212 saat, Azərbaycanda isə 214 saatdır.

Dövlət-sahibkar münasibətlərinin institusionallaşdırılması, sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların vahid məlumat reyestrinin yaradılması, biznes mühitində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, sahibkarların işgüzar əlaqələrinin inkişafı, maarifləndirmə və digər tədbirlər də Dünya Bankının müsbət qiymətləndirdiyi mühüm məqamlar sırasındadır.

Bunlardan başqa, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 oktyabr 2011-ci il tarixli «Müəyyən sahibkarlıq fəaliyyəti növləri ilə məşğul olmaq üçün tələb edilən xüsusi razılıq (lisenziya) və icazə sistemi ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında» fərmına əsasən, yaradılmış icazələrin elektron informasiya portalı (www.icaazeler.gov.az) ölkə vətəndaşlarının, eləcə də sahibkarların icazələrlə bağlı məlumatlılıq səviyyəsinin yüksəldilməsini təmin edir. Sayt sahibkarları icazələr haqqında ətraflı məlumatlandırmaqla yanaşı, sahibkarlıq fəaliyyətinə başlamaq, fəaliyyətini genişləndirmək istəyən sahibkarlara tələb olunan icazə xarakterli sənədlər, onların alınması prosedurları, təqdim edilməli sənədlər, icazələrin verilmə və qüvvədə olma müddətlərinə dair məlumatları vahid mənbədən əldə etməyə imkan verir.

Xatırladaq ki, son illər «Standard & Poor's», «Moody's Investors Services», «Fitch» və s. kimi beynəlxalq reyting agentlikləri Azərbaycanda biznesə başlama prosedurlarının sadələşdirildiyini razılıqla qeyd edirlər. Müasir dövrdə pozitiv dəyərləndirmələrin Azərbaycan üçün təbliğati-siyasi deyil, həm də iqtisadi nüfuz baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini xüsusi vurğulamaq yerinə düşər. Təkcə xarici investisiyalı deyil, yerli şirkətlər də fəaliyyət prioritetlərini müəyyənləşdirərək ölkənin investisiya reytinginin beynəlxalq səviyyədə necə qiymətləndirildiyini ciddi şəkildə nəzərə alırlar.

S.MUSTAFAFAYEV

Qubada «vergi dostları»na sertifikatlar təqdim olunub

Oktyabr ayının 25-də Quba şəhərində vergi sahəsində məlumatlandırma, maarifləndirmə və təbliğat işlərini gücləndirmək, vətəndaşlarda yüksək vergi mədəniyyətini formalaşdırmaq və bu işə ictimaiyyətin geniş təbəqələrini cəlb etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin dəstəyi ilə seçilmiş Quba, Qusar və Şabran ümumtəhsil məktəblərinin müəllimlərinə «vergi dostu» sertifikatı və kompüterlərin təqdim edilməsi ilə bağlı tədbir keçirilmişdir.

Tədbiri giriş sözü ilə açan vergilər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlər və bu sahədə Vergilər Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən layihələr, «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyası və Konsepsiyada Vergilər Nazirliyinə aid nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrası məqsədilə qəbul olunmuş «2013-2020-ci illərdə vergi sisteminin İnkişaf Strategiyası» və onun məqsədi haqqında tədbir iştirakçılarına ətraflı məlumat vermişdir.

Ə.Məmmədov nazirlik tərəfindən ərazi vergilər idarələrinin və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinin yerləşdiyi şəhər və rayon mərkəzləri istisna olmaqla, kənar kənd və qəsəbələrdə ictimaiyyətin daha fəal üzvü olan müəllimlərdən ibarət «Vergi dostları» şəbəkəsinin yaradılması barədə məlumat vermişdir. Qeyd olunmuşdur ki, indiyədək respublika üzrə 1151 nəfər müəllimə müvafiq təlim keçilmiş və «vergi dostu» sertifikatı təqdim olunmuşdur.

Vergi ödəyicilərinə xidmət idarəsinin rəisi Elçin Məmmədov çıxış edərək gənc nəslin ver-

gilər haqqında biliklərinin artırılmasında, şagird və tələbələr arasında vergi mədəniyyətinin formalaşdırılmasında onların öz üzvlərinə götürdüyü öhdəliyin vacibliyi barədə danışıbmışdır. «Vergi dostu» olan şəxs yaşadığı ərazidə əhali arasında vergilərə dair məlumatlandırma, maarifləndirmə və təbliğat işlərini həyata keçirir, vergi sisteminə tətbiq olunan elektron xidmətlər barədə vergi ödəyicilərinin məlumatlandırır, uşaqlar və gənclərə vergilərin əhəmiyyətini izah edir.

Sonra təlimi müvəffəqiyyətlə başa vurmuş 101 nəfər «vergi dostu»na üzvlük sertifikatı, «vergi dostu»nun yaddaş kitabçası və kompüterlər təqdim olunmuş, onlar əməkdaşlıq barədə öhdəlik vəzifələrini imzalamışlar. Beləliklə, respublika üzrə «vergi dost»larının ümumi sayı 1252 nəfərə çatmışdır.

Nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi iqtisadi inkişaf və şəffaflığa xidmət edir

Akif Musayev

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin rəisi, AMEA-nın müxbir üzvü, i.e.d., professor

Ela etməliyə ki, ticarət, məişət, işə obyektlərində nağd şəkildə ödəmələr minimuma endirilsin. ...Belə olan halda, əlbəttə ki, vergilər bazası heç say göstərilmədən, avtomatik olaraq genişlənəcəkdir.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı, 14 yanvar 2011-ci il*

rət, məişət, işə obyektlərində nağd şəkildə ödəmələr minimuma endirilsin. ...Belə olan halda, əlbəttə ki, vergilər bazası heç say göstərilmədən, avtomatik olaraq genişlənəcəkdir.

Nağdsız hesablaşmaların üstünlükləri

Müasir dövrün tələblərindən irəli gələrək maliyyə bazarının daha da inkişafı, iqtisadiyyata investisiya qoyuluşu imkanlarının genişləndirilməsi, vahid elektron ödəniş mexanizminin formalaşdırılması və ölkədə nağd pul dövriyyəsinin məhdudlaşdırılması ilə əlaqədar müasir elektron ödəniş xidmətlərinin daha da təkmilləşdirilməsi, nağdsız ödənişlərin stimullaşdırılması tədbirlərinin ardıcıl olaraq davam etdirilməsi çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu tədbirlər təsərrüfat subyektlərində maliyyə intizamının gücləndirilməsi, korporativ sektorda şəffaflığın artırılması, o cümlədən vergidən yayınma hallarının aradan qaldırılmasına xidmət edir.

Nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlərin əsas məqsədi ölkədə iqtisadiyyatın inkişafının keyfiyyətə yeni mərhələyə keçməsinə, iqtisadi sistemin subyektləri arasında şəffaflığa nail olunmasından, müşahidə oluna bilməyən iqtisadiyyatın (gizli iqtisadiyyat) həcmünün azaldılmasından, vergilərdən yayınma hallarının minimuma endirilməsindən ibarətdir. Hazırda nəzərdən kənar qalan iqtisadi əməliyyatlar bir tərəfdən dövlət büdcəsinə daxil olan vergi daxilolmalarının azalmasına, digər tərəfdən isə iqtisadi mexanizmlər vasitəsilə dövlət tərəfindən iqtisadi tənzimləmə üsullarının effektivliyinin aşağı düşməsinə səbəb olur.

Ölkədə nağd pul dövriyyəsinin miqyasının böyük olması (2012-ci ildə - 67 faiz) iqtisadiyyatı iri həcmdə investisiya-kredit resurslarından məhrum edir, bank sisteminin maliyyə vasitəçiliyini məhdudlaşdırır. Eyni zamanda, nağd pul dövriyyəsinin üstünlük təşkil etməsi bir sıra struktur problemlərin, o cümlədən maliyyə intizamının pozulması, şəffaflığın aşağı olması, qeyri-mütəşəkkil pörəkəndə ticarətin üstünlük təşkil etməsi və s. kimi problemlərin yaranmasına gətirib çıxarır. Bu problemlərin həllində elektron ödəniş sistemlərindən geniş istifadə olunması, dövriyyədə olan pul kütləsində qeyri-nağd pul kütləsinin xüsusi çəkisinin (2012-ci ildə - 33 faiz) artmasına və bank sisteminin resurs mənbələrinin əhəmiyyətli dərəcədə genişlənməsinə şərait yarada bilər.

Nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi aspektləri - nəzəri və praktik yanaşma

Müasir dövrdə Azərbaycanda nağdsız ödənişlər müxtəlif formalarda (banklar, POS-terminallar, bankomatlar, internet vasitəsilə və digər) həyata keçirilir. Hazırda Azərbaycanda qeyri-nağd pul kütləsinin ÜDM-dəki payı 8,4 faiz təşkil edir. Rusiyada bu göstərici 32, Baltıqyanı ölkələrdə 40-45 faizdir.

Nağd pul dövriyyəsinin iqtisadiyyata bir sıra mənfə təsirlərini nəzərə alaraq nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində qeyri-nağd pul kütləsinin həcmi illər üzrə xeyli artmışdır. Ölkəmizdə 2005-ci illə müqayisə

sədə bu göstərici 2012-ci ildə 18,3 dəfə artaraq 249,3 milyon manatdan 4549,8 milyon manata çatmışdır. Lakin bu dövr ərzində eyni zamanda pul kütləsi də 17,3 dəfə artaraq 796,7 milyon manata qarşı 13806,4 milyon manat olmuşdur ki, bu da müvafiq olaraq nağd ödənişlərin də 16,9 dəfə artımı deməkdir. Yeni müqayisə edilən illər ərzində nağd pul kütləsinin həcmi 547,4 milyon manatdan artaraq 9256,6 milyon manata bərabər olmuşdur.

Burada müsbət tendensiya ondan ibarətdir ki, əvvəla, ümumi pul dövriyyəsi iqtisadiyyatın real dinamik inkişafına əsaslanmış, ikincisi isə qeyri-nağd pul kütləsinin artım dinamikası nağd pul kütləsinin artım dinamikasını üstələmişdir. Lakin bu müsbət məqamlarla yanaşı, mənfə il ondan ibarətdir ki, nağdsız ödənişlərin iqtisadiyyatda xüsusi çəkisi kifayət qədər long templə artaraq inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə xeyli geri qalır. Daha dəqiq desək, 2005-ci ildə nağd pulun xüsusi çəkisi 69 və qeyri-nağd pul kütləsi 31 faiz təşkil etmişdirsə, 2012-ci ildə bu göstəricilər müvafiq olaraq 67 və 33 faizə bərabər olmuşdur.

Qeyd etmək lazımdır ki, beynəlxalq təcrübədə ölkələr üzrə nağdsız ödənişlərin ümumi pul dövriyyəsinə xüsusi çəkisinin təhlili pul əqreqlərinin seçiminə asılı olaraq bir-birindən fərqlidir.

Təhlillər göstərir ki, ölkəmizdə nağdlaşmanın iqtisadi miqyası digər ölkələrlə müqayisədə yüksəkdir. Bu göstərici 2012-ci ildə Qazaxıstanda 19,6, Polşada 15,5, Qazaxıstanda 13,2, Türkiyədə 7 faiz olduğu halda, Azərbaycanda 55,2 faiz olmuşdur.

Dövriyyədə olan nağd pul kütləsinin azaldılması ölkə iqtisadiyyatının monetləşmə səviyyəsini optimal həddə saxlamağa, hər şeydən əvvəl, daxili monetləşmə mənbələri hesabına formalaşdırılacaq iqtisadiyyatın prioritetləri ilə ciddi şəkildə uzlaşdırmağa, aşağı monetləşmə səviyyəsində monetar xarakterli inflyasiya risklərinin məhdudlaşdırılmasına imkan yaradır. Bu göstərici Azərbaycanda 2012-ci ildə 26 faiz təşkil etdiyi halda, Rusiyada 44, ABŞ-da 66, Almaniya 84, Çində 188 faiz olmuşdur. Qeyd edək ki, monetləşmə səviyyəsi 2005-ci ildə 6 faiz təşkil etməklə ötən 7 il ərzində 4 dəfədən çox artmışdır. Hazırda iqtisadi təhlildə ölkəyə daxil olan pul köçürmələrinin təyinatı üzrə xərclənməsi haqqında konkret tədbirlər yaratmışdır. Bu problemlərdən biri - əhalinin banklara olan borclarının artması hətta bir çox ölkələrdə böyük qalmaqla səbəb olmuşdur.

Xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır ki, nağdsız ödənişlərin və bank xidmətlərinin, kredit sistemlərinin genişlənməsi əhalinin istehlak davranışında yeni münasibətlər yaratmışdır. Bu problemlərdən biri - əhalinin banklara olan borclarının artması hətta bir çox ölkələrdə böyük qalmaqla səbəb olmuşdur.

Əməliyyatlar üzrə xidmət tarifləri

Milli ödəniş sisteminin inkişafı yeni xidmət sahəsinin formalaşmasına səbəb olmuşdur. Belə ki, POS-terminalların tətbiqi bu sahəyə xidmət göstərən bank qurumlarının əlavə gəlir mənbələridir. Banklar POS-terminaldan istifadəyə görə və POS-terminal va-

sitəsilə həyata keçirilən əməliyyatlarla görə təsərrüfat subyektlərindən müvafiq xidmət haqları alırlar. Beynəlxalq sferada bu xidmət ekvayrinq xidməti adlanır. Belə ki, POS-terminal vasitəsilə həyata keçirilən əməliyyatların aylıq həcmi orta hesabla 1000 manata-dək olan təsərrüfat subyektləri üçün aylıq sabit xidmət haqqı alınır. Bu aylıq xidmət haqqı 50 manata qədərdir. 1000 manatdan artıq olan təsərrüfat subyektləri üçün isə aylıq xidmət haqqı həmin əməliyyatın 1-3 faizi həddində müəyyən edilmişdir. POS-terminalların alınması və quraşdırılması, həmçinin həmin avadanlıq üçün rabitə xidmətlərinin ödənişi bankın xidmət haqqına daxildir.

Qeyd etmək lazımdır ki, tariflərin yüksək olması birbaşa POS-terminallardan istifadə səviyyəsinin aşağı düşməsinə, satıcıların istehlakçılar tərəfindən plastik kartlarla ödəniş aparmalarına bir o qədər də meyilli olmamaları və son nəticədə nağd vəsaitlərin qəbuluna üstünlük verilməsinə səbəb olur. Burada xidmət tariflərinin yüksək olmasını nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsinə maneə törədən əsas amillərdən biri kimi qiymətləndirmək olar.

uzunömürlü olmuş və konkret nəticələrə gətirib çıxarmışdır. İnsan iqtisadiyyatda istehsalçı olmaqla yanaşı, eyni zamanda, istehlakçıdır. Məhz bu dualizm, ikili münasibət son zamanlar geniş şəkildə tətbiq edilən insan inkişafı konsepsiyasının əsas paradigmasını təşkil edir.

Prezident İlham Əliyev demişdir: «Birinci növbədə bu, psixoloji bir məsələdir. Buna bir növ öyrəşmək lazım idi. ...Bütövlükdə ölkə üzrə bu məsələnin - nağdsız ödəmələrin həlli bizim bütün maliyyə sistemimizə çox müsbət təsir göstərəcəkdir».

Nağd və nağdsız dövriyyələr arasında qarşılıqlı əlaqədə və bu münasibətdə nağdsız əməliyyatların həcmindən getdikcə artmasında psixoloji amillərin rolu bir çox hallarda mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Müşahidələr və təhlillər göstərir ki, mentalitet və psixoloji amillərin təsiri altında nağd əməliyyatların məhdudlaşması və nağdsız əməliyyatların həcmi artırılması digər vasitələrlə (inzi-bati corimələr, sört məhdudiyotlər və s.) müqayisədə daha effektivdir.

İnsanların gəlirlərinin artım templəri ilə xərclərinin artım

ölkəmizdə bank sisteminin geniş inkişafı müşahidə olunur. Belə ki, Mərkəzi Bankın məlumatlarına əsasən, 2013-cü il 1 iyul tarixinədək ölkəmizdə 43 yerli bank fəaliyyət göstərmişdir ki, bunlardan 42-si özəl banklardır. İki bank isə xarici bankların filialı kimi fəaliyyət göstərir. Yerli özəl bankların regionlarda və Bakı şəhərinin müxtəlif rayonlarında 640 filialı fəaliyyət göstərir. Buna bir növ öyrəşmək lazım idi. ...Bütövlükdə ölkə üzrə bu məsələnin - nağdsız ödəmələrin həlli bizim bütün maliyyə sistemimizə çox müsbət təsir göstərəcəkdir».

Prezident İlham Əliyev demişdir: «Birinci növbədə bu, psixoloji bir məsələdir. Buna bir növ öyrəşmək lazım idi. ...Bütövlükdə ölkə üzrə bu məsələnin - nağdsız ödəmələrin həlli bizim bütün maliyyə sistemimizə çox müsbət təsir göstərəcəkdir».

İnsanların gəlirlərinin artım templəri ilə xərclərinin artım

Birinci növbədə bu, psixoloji bir məsələdir. Buna bir növ öyrəşmək lazım idi. Bütövlükdə ölkə üzrə bu məsələnin - nağdsız ödəmələrin həlli bizim bütün maliyyə sistemimizə çox müsbət təsir göstərəcəkdir.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı, 16 aprel 2012-ci il*

Müqayisə üçün qeyd edək ki, Ukraynada banka məxsus kartlar vasitəsilə POS-terminal üzrə aparılan ödəniş məbləğinə görə təsərrüfat subyektlərindən 1-2 faiz həcmində, digər banka məxsus kartlar vasitəsilə aparılan ödəniş məbləğinə görə 2-2,8 faizi həcmində ekvayrinq (xidmət tarifi) tələb edilir.

Rusiyada isə bir qayda olaraq banka məxsus kartlar vasitəsilə POS-terminal üzrə aparılan ödəniş məbləğinə görə təsərrüfat subyektlərindən 1-1,5 faiz həcmində, digər banka məxsus kartlar vasitəsilə aparılan ödəniş məbləğinə görə 2-2,8 faizi həcmində ekvayrinq (xidmət tarifi) tələb olunur. Qazaxıstanda banka məxsus kart vasitəsilə ödəniş aparıldıqda 0,5-2 faiz, digər banklara məxsus kartlarla ödəmə aparıldıqda isə 1,5-3 faiz xidmət haqqı tutulur. Moldovada POS-terminallar vasitəsilə əməliyyatlar yerli banklar tərəfindən təqdim olunan kartlarla aparıldıqda 1,8 faiz, xarici banklar tərəfindən verilən kartlarla aparıldıqda isə 2,8 faiz həcmində komisiyon haqqı tutulur.

Türkiyədə isə vəziyyət nisbətən fərqlidir. Bu ölkədə aparılan ödənişlərə görə təsərrüfat subyektlərinə tətbiq olunan tariflər nisbətən aşağı müəyyən olunub. Belə ki, əməliyyat POS-terminalı quraşdırılan bankın kartı ilə aparıldıqda 1,25-1,4 faiz, digər yerli bank kartı ilə aparıldıqda 1,7-1,85 faiz, xarici bank kartı ilə aparıldıqda isə 1-1,7 faiz komisiyon haqqı tutulur. Bolqarıstanda fiziki şəxslərə (vətəndaşlara) məxsus debet kartlarla POS-terminallar vasitəsilə aparılan ödənişlərə görə 0,7 faiz komisiyon haqqı tutulur. Hüquqi şəxslərə məxsus kartlarla aparılan əməliyyatlara nisbətən yüksək tarif (1,7 faiz) tətbiq olunur.

Göründüyü kimi, MDB-yə üzv dövlətlərə nisbətən müqayisə olunan digər ölkələrdə (Türkiyə, Bolqarıstan) POS-terminallarla aparılan ödənişlərə tətbiq olunan xidmət tarifləri aşağı səviyyədə müəyyən edilib ki, bu da təsərrüfat subyektlərinin bank xərclərinin azalmasına və onların maliyyə imkanlarının yüksəlməsinə imkan verir.

Psixoloji amillər. Dünya iqtisadi fikir tarixi sübut edir ki, bilavasitə insan psixologiyasına əsaslanan iqtisadi nəzəriyyələr daha

templəri bir-birindən fərqlidir. Ev təsərrüfatları gəlirlərin artımı ilə öz istehlaklarını yüksəldirlər, lakin gəlirlərin artımına adekvat miqyasda deyil, əməliyyatın artırılması meylinə imkan verən həcmdə yüksəldirlər.

Cəmiyyətdə belə iqtisadi-psixoloji vəziyyət əmələ gəlir ki, gəlirlərin yüksəlməsi ilə onlar öz istehlaklarını artırır, lakin bu artımın ölçüsü fərqlənir. Gəlirlər nə qədər sürətlə yüksəlsə, insanlar şəxsi istehlaka yönəldikləri hissəni azaldırlar, lakin aşkar və qeyri-aşkar əməllərə gedən hissəsinə yüksəldirlər. Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, iqtisadi artım və onun nəticəsində əhalinin gəlirlərinin artması və əsas baza rolunu oynayan tələbinin (əzəq və qeyri-əzəq) ödənilməsi bəzi psixoloji stereotipləri yaratmışdır. Ailələr öz gəlirlərini digər (daha yüksək gəlirli) ailələrlə müqayisə etməyə çalışırlar.

Əsas psixoloji qanun ondan ibarətdir ki, insanlar yığıma meyillidirlər. Lakin əhalinin əlində olan nağd pul kütləsinin miqdarı qismən yaxşı halda nağd ödəniş dövriyyəsinə daxil olur, pis halda isə ehtiyat yastığı kimi dövriyyədən çıxarılır.

2013-cü il iyul ayının 1-nə əhalinin banklardakı əməliyyatlarının qalığı 5922,2 milyon manat təşkil edərək əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 35,4 faiz artmışdır. Əməliyyatların 3583,8 milyon manatı və ya 60,5 faizi milli, 2338,4 milyon manatı isə xarici valyuta şəklində qoyulmuş, əvvəlki ildəkinə nisbətən müvafiq olaraq 44,5 və 23,6 faiz artmışdır. Əhalinin əməliyyatlarının belə sürətlə artması bir tərəfdən həyat səviyyəsinin yüksəlməsi ilə, digər tərəfdən isə həmin vəsaitlərin digər investisiya məqsədlərinə yönəldilməsinə risk etməmələri ilə əlaqədardır. Bunun əsas səbəbi qiymətli kağızlar bazarının maliyyə bazarının tələblərindən geri qalması və depozitlərin faiz dərəcələrinin kifayət qədər yüksək olması ilə bağlıdır.

Nağdsız ödəmə avadanlıqlarının tətbiqi

Nağdsız dövriyyənin artırılmasının əsas şərtlərindən biri nağdsız ödəmə avadanlıqlarının tətbiqinin genişləndirilməsidir. Son illərdə

üçün əlverişli vasitə olduğundan ölkəmizdə bankomatların sayının və funksiyalarının artırılması məsələsi aktuallığını hələ də saxlamışdır.

Hazırda POS-terminalların sayı da artırılaraq 2010-cu ildə 7872, 2011-ci ildə 13220, 2012-ci ildə 36860, 2013-cü ilin ilk 6 ayında isə 37166-ya çatdırılmışdır. Onların 32284-ü Bakıda, 3882-si regionlardadır. Cari ilin ilk 6 ayı ərzində POS-terminalın vasitəsilə aparılan əməliyyatların sayı 4293 min, həcmi 432 milyon manat təşkil etmişdir.

2012-ci il ələ olan məlumata əsasən, ölkəmiz (4130) hər milyon nəfərə düşən POS-terminalların sayına görə Qazaxıstanı (1708), qabaqlasa da, digər ölkələrlə Latviya - (12100) Estoniya (20273) ilə müqayisədə geridə qalır.

POS-terminalların mülkiyyət məsələsinin dəqiqləşdirilməsi də ölkələr üzrə fərqlidir. Belə ki, Ukraynada təsərrüfat subyektlinin istəyindən asılı olaraq POS-terminal dəyəri ödənilməklə onun mülkiyyətinə keçirilib bilər, eyni zamanda, bank tərəfindən müəyyən edilən və razılaşdırılan məbləğlə bankdan icarəyə götürülə bilər. Rusiya Federasiyasında bütün POS-terminal aparatları bankın mülkiyyətinə aiddir. Rusiya, Türkiyə və Moldovada POS-terminalların quraşdırılması ödənişsiz həyata keçirilir.

Azərbaycanda plastik kartların sayı 2013-cü ilin iyununa olan məlumata əsasən, 5301 min ədədə çatmışdır. Bunlardan 4665 mini debet kartları, 636 mini isə kredit kartlarıdır.

Nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi - beynəlxalq təcrübə

İnkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrdə nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi əsasən üç istiqamətdə aparılmışdır. Bunlar stimullaşdırma, məhdudlaşdırma və cərimələrin tətbiqidir.

Stimullaşdırıcı tədbirlər. Nağdsız ödənişlərin ümumi pul dövriyyəsinə dəyərli payı kifayət qədər yüksək olan ölkələrin təcrübəsi və psixoloji amillərin təhlili göstərir ki, əhalinin bu vərdislərə adaptasiyası müəyyən zaman tələb edir.

Davamı 5-ci səhifədə

Nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi iqtisadi inkişaf və şəffaflığa xidmət edir

Əvvəli 3-cü səhifədə

Uzun müddət istehlak bazarında alış-veriş əməliyyatlarının nağd şəklində həyata keçirilməsi əhali qruplarının qısa müddətdə nağdsız əməliyyatlara keçməsi müəyyən çətinliklər və koqnitiv xərclərlə bağlıdır.

Nağdsız ödənişlərin stimullaşdırılması təcrübəsinə nümunə olaraq qeyd edək ki, Kolumbiyada dəbət və kredit kartları ilə ödəniş edən istehlakçılar üçün əlavə dəyər vergisi 2 faiz azaldıldı. Macarıstanda isə POS-terminalların quraşdırılması üçün 3 il müddətinə subsidiyalar ayrılmışdır. İsviçrədə il ərzində plastik kartlarla edilən ödənişlərin 2 faizi həcmində kart sahibinə əlavə bonus verilir.

Məhdudlaşdırıcı tədbirlər. Beynəlxalq təcrübədə nağdsız əməliyyatların genişləndirilməsi tədbirləri müxtəlif istiqamətlərdə həyata keçirilir. Bu istiqamətlər əsasən nağd ödənişlərin maksimal həddinin müəyyən edilməsi və həmin həddən yuxarı məbləğlərin çətinləşməsi ilə bağlıdır. Ölkələr üzrə nağd şəklində aparılmasına yol verilən ödənişlərin müəyyən edilən maksimal həddi ölkənin iqtisadi konyunkturasından, ölkədə elektron sistemlərin inkişaf səviyyəsindən asılı olaraq bir-birindən fərqlənir. Məsələn, Bolqarıstanda - bu halda 9500 ABŞ dolları (bir oqdu üzrə), Rusiyada - 3400 dollar (bir oqdu üzrə) təşkil edir. MDB ölkələrindən Qazaxıstanda 26 min, Belarusda 1,7 min dollardan artıq əməliyyatlar nağdsız qaydada aparılmalıdır. Nağdsız ödənişlərə qoyulan maksimal həddin aşılmasına görə Bolqarıstanda - maksimal həddən artıq olan məbləğin fiziki şəxslər üçün 25, hüquqi şəxslər üçün 50 faizi, Fransada maksimal həddən artıq olan məbləğin fiziki şəxslər üçün 20000 dollar, hüquqi şəxslər üçün 5 faizi həcmində cərimə tətbiq olunur.

Prezident İlham Əliyevin deydiyi kimi: «Əlbəttə, Azərbaycan inkişafda olan dövətdir və bizdə bu sahədə hələ ki vəziyyət inkişaf etmiş ölkələrdəki kimi deyildir. Amma biz buna çatmalıyıq. Çünki biz qarşıya hədəf qoymuşuq ki, bütün sahələrdə inkişaf etmiş ölkələrin səviyyəsində olmalıyıq və onların müsbət təcrübələrini Azərbaycanda tətbiq etməliyəmiz».

Əlbəttə, Azərbaycan inkişafda olan dövətdir və bizdə bu sahədə hələ ki, vəziyyət inkişaf etmiş ölkələrdəki kimi deyildir. Amma, biz buna çatmalıyıq. Çünki biz qarşıya hədəf qoymuşuq ki, bütün sahələrdə inkişaf etmiş ölkələrin səviyyəsində olmalıyıq və onların müsbət təcrübələrini Azərbaycanda tətbiq etməliyəmiz.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı, 15 yanvar 2013-cü il*

Hazırda Azərbaycanda nağdsız ödənişlərin aparılması ilə bağlı texniki vasitələr və infrastruktur yaradılmışdır. Respublikamızda nağd əməliyyatların məhdudlaşdırılması və nağdsız ödənişlərin stimullaşdırma tədbirləri üç əsas istiqamət üzrə aparılır. Bunlar istehlakçılardan maraqlarının nəzərə alınması, istehsalçıların və sahibkarlıq subyektlərinin maraqlarının nəzərə alınması, bank və kredit sektorunun maraqlarının nəzərə alınmasıdır.

Nağdsız əməliyyatları həyata keçirən istehlakçılara nağdsız aparılacaq əməliyyatların həcmində uyğun bonuslar şəklində müəyyən məbləğlərin qaytarılması, vergi ödəyicilərinə isə bir sıra ölkələrdə tətbiq olunan nağdsız qaydada aparılan əməliyyatlara müəyyən vergi güzəştləri tətbiqi nəzərdə tutulur.

Hər bir vətəndaşın və vergi ödəyicilərinin mənafeyinə xidmət edən stimullaşdırıcı tədbirlər nəticəsində son yarım ildə nağdsız ödənişlərin stimullaşdırılmasında Azərbaycan fəaliyyət göstərən kommersiya bankları «Nağdsız ödənişlər üzrə lider bank», «Elektron bankçılıq xidmətlərində lider bank» nominasiyaları üzrə xeyli irəliləyiş nəzərə çarpır. 2013-cü ilin əvvəllərindən kommersiya bankları endirimli kredit kartları (bolkart, albalı kart, vorlkart) vasitəsilə müştərilərə ucuz qiymətə məhsul alıb, hissə-hissə ödəmək imkanı yaratmışlar. Bunun nəticəsində ölkədə nağdsız ödənişlərin həcmi nəzərəcarpaq dərəcədə artmışdır. Eyni zamanda, banklar özləri nağdsız ödənişlərin stimullaşdırılması məqsədilə bir sıra kampaniyalar («Nağdsız ödə, nağd qazan», «Kartla ödə, Apple qazan», «Kreditinizi ödəyin və qazanın») həyata keçirməkdədir. Bir sıra banklarda ticarət qurumları ilə intensiv elektron əməliyyatlar aparılır, internet vasitəsilə ödənişləri həyata keçirən müştərilərə 5 faiz güzəşt tətbiq olunur.

Bunlarla yanaşı, nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsinə əlavə şərəitlərin yaradılması məqsədilə ölkə rəhbəri cənab İlham Əliyevin «Azərbaycan Respublikasının 2011-ci il dövlət büdcəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununun tətbiqi edilməsi barədə» fərmanının icrası nəticəsində əldə edilən uğurlardan biri kimi 2012-ci ildə vergi və rüsumların internet vasitəsilə ödənilməsi üçün elektron ödəniş sisteminin tətbiqinə başlanılması göstərməyə bəzi ölkələrə bilirik. Ötən ildə 85,6 milyon manat vergi və rüsum məbləğlərinin ödənilməsi elektron ödəniş sistemi vasitəsilə həyata keçirilmişdir. Vergi və rüsumların elektron qaydada ödənilməsi həm Vergilər Nazirliyinin «İnternet Vergi İdarəsi» portalı (www.e-taxes.gov.az), həm də Mərkəzi Bankın «Kütləvi Ödənişlər üzrə Mərkəzi Ödəniş Sistemi» (www.apus.az) üzərindən aparıla bilər.

Qeyd olunan tədbirlərlə yanaşı, nağdsız ödəmələrin səviyyəsini ölkə iqtisadiyyatının inkişaf səviyyəsinə qaldırmaq üçün «Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklərin edilməsi haqqında» Qanunun tətbiqi ilə bağlı dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin imzaladığı fərmanla Vergilər Nazirliyinə ölkə iqtisadiyyatında şəffaflığın artırılması və maliyyə intizamının gücləndirilməsi məqsədilə nağdsız əməliyyatların stimullaşdırılması və nağd əməliyyatların məhdudlaşdırılması ilə bağlı təkliflər paketinin hazırlanması barədə tapşırıq verilmişdir. Tapşırıqın icrası məqsədilə qabaqcıl beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşaraq ölkə iqtisadiyyatındakı mövcud durum və iqtisadiyyatın spesifikasiyası nəzərə alınmaqla nağdsız hesablaşmalara üstünlük verilməsini, müasir dünyanın istifadə etdiyi ödəniş alətlərinin tətbiqinin genişləndirilməsini stimullaşdıraraq geniş təkliflər paketi hazırlanaraq Nazirlər Kabinetinə təqdim edilmişdir. Təkliflər hazırlanan zaman psixoloji amillər, yerli mentalitet və digər xüsusiyyətlər də nəzərə alınmışdır ki, bu da nağdsız hesablaşmaların, ödəmələrin sayının artmasına imkan verəcəkdir.

Qeyd olunmalıdır ki, nağd əməliyyatların məhdudlaşdırılması və müəyyən olunmuş həddən artıq nağd qaydada ödəniş həyata keçirilməsinə maliyyə sanksiyalarının tətbiq olunması ilə bağlı müddəalar beynəlxalq təcrübəyə əsaslanır. Belə ki, İspaniya, Bolqarıstan, İtaliya, Yunanıstan, Çex Respublikası, Argentina və Meksika kimi ölkələr iqtisadiyyatda şəffaflığın artırılması və maliyyə intizamının gücləndirilməsi məqsədilə analoji tədbirlər həyata keçirirlər.

Prezident İlham Əliyev bu mövzuda bəhs edərkən demişdir: «Hesab edirəm ki, biz nağdsız ödəmələrin səviyyəsini, həcmi artırmağa, eyni zamanda, vergilərin yığımında daha da böyük uğurlara nail ola, xoşagəlməz halların qarşısını daha da sürətlə ala bilirik».

Göründüyü kimi, ölkə iqtisadiyyatında nağdsız dövriyyənin həcmi yüksəldilməsi, ödəniş kartları bazarının inkişaf etdirilməsi, alqı-satqı əməliyyatları üzrə hesablaşmalarda kartlardan istifadənin miqyasının genişləndirilməsi dövlətin daim diqqət mərkəzində olan məsələlərdəndir. Müasir qloballaşan dünyada Azərbaycanın rolunun artması, bir çox beynəlxalq reytinglərdə, o cümlədən global rəqabətlik indeksində görə 148 ölkə arasında 39-cu pillədə qərar tutması beynəlxalq aləmdə ölkəmizin imicini yüksəltmişdir. Nəzərə alınmalıdır ki, nağd ödənişlərin məhdudlaşdırılması

artmasına səbəb olacaqdır. Xidmət tariflərinin aşağı salınması bilavasitə nağdsız əməliyyatların həcmi artmasına, banklara əlavə maliyyə vəsaitlərinin daxil olmasına əlverişli şərait yaradacaqdır. Daxil olan əlavə maliyyə resursları hesabına banklar xidmət tariflərinin aşağı salınmasında itirdikləri vəsaitləri nöinki kompensasiya edəcək, həyata yaranan kredit resursları hesabına əlavə gəlirlər əldə edə biləcəklər. Qeyd olunan tədbirlər həyata keçirilən zaman milli mentalitet nəzərə alınmalı, bu sahədə mövcud olan psixoloji amillər araşdırılmalıdır. Bu tədbirlərə uyğun olaraq, mütəmadi şəkildə POS-terminalardan istifadə qaydası və əməliyyatları, plastik kartlarla nağdsız ödənişin aparılmasının yarıtdığı geniş imkanlar, nağd puldan istifadə zamanı yarana biləcək neqativ hallar, nağdsız ödənişlərdə vətəndaşların rolu və digər məsələlər geniş ictimaiyyətə çatdırılmalıdır. Şübhəsiz ki, bu tədbirlər gələcəkdə nağdsız əməliyyatların həcmi yüksəltməklə keyfiyyətə yeni nəticələrin əldə olunmasına zəmin yaradacaqdır.

Bütövlükdə nağdsız hesablaşmalar sahəsində mövcud vəziyyəti ölkə iqtisadiyyatının inkişaf səviyyəsinə, aparılan irimiqyaslı islahatlara, dövlət başçısı tərəfindən «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyasında qarşıya qoyulan məqsəd və hədəflərə uyğun gəlir. Qloballaşan dünya iqtisadiyyatında maliyyə transaksiyalarının aparılmasında nağdsız iqtisadiyyatın hegemon bir mövqə tutduğu şəraitdə Azərbaycan nağd əməliyyatların yük-

artmasına səbəb olacaqdır.

Xidmət tariflərinin aşağı salınması bilavasitə nağdsız əməliyyatların həcmi artmasına, banklara əlavə maliyyə vəsaitlərinin daxil olmasına əlverişli şərait yaradacaqdır. Daxil olan əlavə maliyyə resursları hesabına banklar xidmət tariflərinin aşağı salınmasında itirdikləri vəsaitləri nöinki kompensasiya edəcək, həyata yaranan kredit resursları hesabına əlavə gəlirlər əldə edə biləcəklər. Qeyd olunan tədbirlər həyata keçirilən zaman milli mentalitet nəzərə alınmalı, bu sahədə mövcud olan psixoloji amillər araşdırılmalıdır. Bu tədbirlərə uyğun olaraq, mütəmadi şəkildə POS-terminalardan istifadə qaydası və əməliyyatları, plastik kartlarla nağdsız ödənişin aparılmasının yarıtdığı geniş imkanlar, nağd puldan istifadə zamanı yarana biləcək neqativ hallar, nağdsız ödənişlərdə vətəndaşların rolu və digər məsələlər geniş ictimaiyyətə çatdırılmalıdır. Şübhəsiz ki, bu tədbirlər gələcəkdə nağdsız əməliyyatların həcmi yüksəltməklə keyfiyyətə yeni nəticələrin əldə olunmasına zəmin yaradacaqdır.

Bütövlükdə nağdsız hesablaşmalar sahəsində mövcud vəziyyəti ölkə iqtisadiyyatının inkişaf səviyyəsinə, aparılan irimiqyaslı islahatlara, dövlət başçısı tərəfindən «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyasında qarşıya qoyulan məqsəd və hədəflərə uyğun gəlir. Qloballaşan dünya iqtisadiyyatında maliyyə transaksiyalarının aparılmasında nağdsız iqtisadiyyatın hegemon bir mövqə tutduğu şəraitdə Azərbaycan nağd əməliyyatların yük-

... Hesab edirəm ki, biz nağdsız ödəmələrin səviyyəsini, həcmi artırmağa, eyni zamanda, vergilərin yığımında daha da böyük uğurlara nail ola, xoşagəlməz halların qarşısını daha da sürətlə ala bilirik.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı, 15 yanvar 2013-cü il*

Milli Məclisin aqrar siyasət komitəsinin iclası keçirilmişdir

Oktyabrın 29-da Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin aqrar siyasət komitəsinin iclası keçirilmişdir. İclasda komitə sədri Eldar İbrahimov gündəlikdə duran «Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına müddətli vergi güzəştlərinin verilməsi haqqında»

bu sahədə sahibkarlığın inkişafını sürətləndirməkdən ibarətdir. O demişdir ki, 2014-cü il yanvarın 1-dən kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıları Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş mənfəət vergisini, əlavə dəyər vergisini, sadələşdirilmiş sistem üzrə vergini

nunun 1-ci və 2-ci maddələrində «2001-ci il yanvarın 1-dən başlayaraq 3 il müddətində» sözləri «2014-cü il yanvarın 1-dən başlayaraq 5 il müddətində» sözləri ilə əvəz olunacaqdır.

Milli Məclisin İqtisadi qanunvericilik şöbəsinin müdiri müavini, aqrar qanunvericilik sektorunun müdiri Şahmərđan Kərimov bildirmişdir ki, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına müddətli vergi güzəştlərinin tətbiqi 2001-ci ildən başlamış və 13 ildir davam edir. Bunun tətbiqi indiyədək 1,4 milyard manat vəsaitin fermerlərdə qalmasına və həmin vəsaitin istehsalın inkişafına yönəldilməsinə imkan vermişdir. Nəticədə istehsalın həcmi 4,4 dəfə artaraq 2001-ci ildəki 1,2 milyard manatdan 2012-ci ildə 4,8 milyard manata çatmışdır. O demişdir: «Azərbaycan yeganə ölkədir ki, 13 ildə kənd təsərrüfatının ümumi istehsalında daim dinamiki inkişaf əldə edilmiş, bir dəfə də olsun geriləmə müşahidə olunmamışdır».

Qanun layihəsi təsdiqlənmək üçün Milli Məclisə təvsiyə olunmuşdur.

Ehtiyac meyarının həddi artırılacaq

Milli Məclisin sosial siyasət komitəsinin sədri Hadi Rəcəbliyin qeyd etdiyinə görə, gələcək ilin dövlət büdcəsi layihəsində yaşayış minimumu və ehtiyac meyarının məbləğinin artırılması ilə bağlı maddələr nəzərdə tutulub. Bununla yanaşı, «Azərbaycanda 2014-cü il üçün yaşayış minimumu haqqında» və «2014-cü il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında» qanun layihələrinin qəbul olunması gözlənilir. Nəzərdə tutulan qanunların qəbulundan sonra, 2014-cü ildə yaşayış minimumu ölkə üzrə 125 manat, əmək qabiliyyətli əhali üçün 136, pensiyaçılar üçün 103, uşaqlar üçün 103 manat olacaq. Ehtiyac meyarının həddi isə ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə 100 manat təşkil edəcək.

Ümumilikdə, yaşayış minimumu və ehtiyac meyarının məbləği 2014-cü ildə təxminən 10,7% artırılacaq. Xatırladaq ki, 2013-cü il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə 116 manat, əmək qabiliyyətli əhali üçün 125 manat, pensiyaçılar üçün 94 manat, uşaqlar üçün 93 manat təşkil edir. Ehtiyac meyarının həddi isə 93 manatdır.

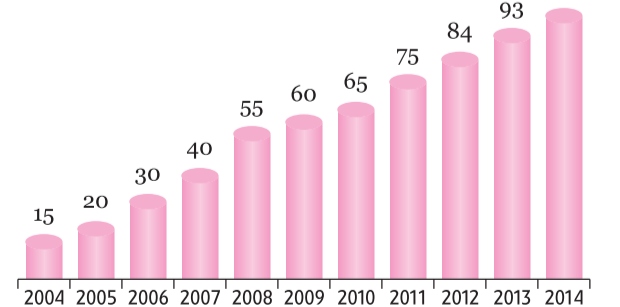
Hadi Rəcəbliyin sözlərinə görə, respublikamızda həyata keçirilən sosial siyasətin başlıca istiqamətləri davamlı olaraq ölkəmizin maliyyə imkanlarının artmasına fonunda bütün sosial kateqoriyaların əməkhaqqı, müavinət və təqaüdlərinin artırılmasıdır.

Bir neçə ay əvvəl ölkə başçısının müvafiq sərəncamlarına əsasən, əməkhaqqı, pensiya və müavinətlər artırılıb, buna uyğun olaraq yaşayış minimumu və ehtiyac meyarının məbləğinin də qaldırılması labüdü idi. Dövlət son illər qeyd olunan sosial sahələrdə artımlarla bağlı qərarlar qəbul edir. Məsələn, 2004-cü ildə yaşayış minimumunun məbləğinin orta həddi 25 manat, 2005-ci ildə 52 manat, 2006-cı ildə 58 manat, 2007-ci ildə 64 manat,

2008-ci ildə 70 manat, 2009-cu ildə 84 manat, 2010-cu ildə 87 manat, 2011-ci ildə 102 manat, 2012-ci ildə 112 manat 2013-cü ildə 118 manat təşkil edib. Gələcək il isə bu məbləğ orta hesabla 122 manata çatacaq. Beləliklə, yeni artımdan sonra son 9 ildə ölkə üzrə yaşayış minimumunun məbləği 4, 7 dəfə artmış olacaq.

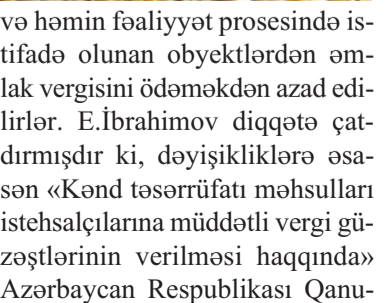
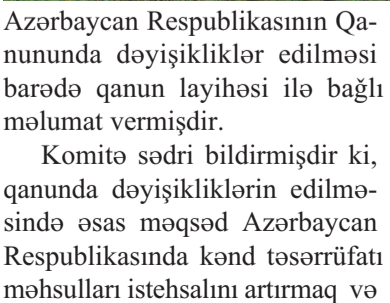
Son 9 ildə respublikamızda ehtiyac meyarının həddinin də davamlı olaraq artımı baş verib: bu məbləğ 2004-cü ildə 5 manat, 2005-ci ildə 20 manat, 2006-

Ehtiyac meyarının dinamikası (manatla)

2007-ci ildə 40 manat, 2008-ci ildə 55 manat, 2009-cu ildə 60 manat, 2010-cu ildə 65 manat, 2011-ci ildə 75 manat təşkil edib. 2012-ci ildən etibarən bu rəqəm 84 manat, 2013-cü ildə 93 manat olub. 2004-cü ildən indiyədək ehtiyac meyarının məbləği 19 dəfə artırılıb.

E.CƏFƏRLİ

Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə qanun layihəsi ilə bağlı məlumat vermişdir.

Komitə sədri bildirmişdir ki, qanunda dəyişikliklərin edilməsində əsas məqsəd Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalını artırmaq və

Mehdi Babayev

«Professional MÜHASİB» jurnalının baş redaktoru, audit üzrə mütəxəssis

Audit

Sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi olan kommersiya təşkilatının və fərdi sahibkarın aldığı qrant vəsaitinin vergiyə cəlb olunması

Əvvəlki ötən sayımızda

«Qrant haqqında» Qanunun 4-cü maddəsində göstərilir ki, Azərbaycan Respublikasının rəsiyentləri (yəni, o cümlədən rəsiyent sayılan fiziki şəxsləri) tərəfindən qrant alınması haqqında müqavilələr (qərarlar) müvafiq icra hakimiyyəti orqanında qeydə alınmalıdır. Bu Qanunun 5-ci maddəsində də göstərilir ki, qeydə alınmayan qrant alınması haqqında müqavilələr (qərarlar) üzrə əməliyyatlar keçirilə bilməz, yəni layihənin həyata keçirilməsinə başlamaq olmaz. Lakin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 fevral 2004-cü il tarixli 27 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş «Qrant alınmasına (verilməsinə) dair müqavilələrin (qərarların) qeydiyyata alınması haqqında Qaydaları»nın 1.2-ci maddəsində göstərilir ki, bu Qaydalar Azərbaycan Respublikasının hüquqi şəxsləri tərəfindən qrant alınmasına (verilməsinə) dair müqavilələrin (qərarların) qeydiyyata alınmasını tənzimləyir və 1.3-cü maddəsində də göstərilir ki, müqavilələrin (qərarların) qeydiyyata alınması qeyri-kommersiya hüquqi şəxslərin münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, dini təşkilatlara və qurumlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi, kommersiya hüquqi şəxslərə münasibətdə Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyinə rəsmi müracət etməsi daha məqsədmüvafiq hesab edilə bilər. Ümumiyyətlə, fərdi sahibkar olan vergi ödəyicisi bu məsələ

lədə çalışmalıdır ki, qanunvericilikdəki boşluqlar nəticəsində yarana biləcək uyğunsuzluqlara görə gələcək mübahisələri zərərsizləşdirmək taktikasına üstünlük versin və həyata keçirmək istədiyi qrant layihəsinin müqaviləsinə uyğun gələn müvafiq icra hakimiyyəti orqanında qeydiyyata keçirməsi üçün müraciət etsin.

Bəzən səhv olaraq belə fikirlər səslənir ki, «Qrant haqqında» Qanunda birbaşa göstərilir ki, guya qrant kimi alınan vəsaitlər vergidən və məcburi dövlət sosial sığorta haqqından azaddır. Əslində belə deyildir. Qanunda göstərilir ki, qrant kimi alınan pul və ya hər hansı digər yardımla bağlı vergitutma məsələləri Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə tənzimlənir. Bu o deməkdir ki, rəsiyent tərəfindən alınmış qrant vəsaitinin vergidən azad olub-olmaması məsələsini müəyyənəlmək üçün Vergi Məcəlləsinin tələblərinə baxmaq lazımdır.

Məsələn, sadələşdirilmiş vergi ödəyicisinin əldə etdiyi qrant vəsaitinin vergiyə cəlb olunub-olunmamasına aydınlıq gətirilməsi üçün Vergi Məcəlləsinin sadələşdirilmiş vergi fəslinə baxmaq lazımdır. Aydındır ki, bu vergi növü üzrə konkret olaraq vergidən azad olma maddəsi nəzərdə tutulmayıb. Lakin sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi üçün vergitutma obyektində (maddə 219.1) göstərilir ki, hesabat dövrü ərzində vergi ödəyicisi təqdim edilmiş mallara (işlərə, xidmətlərə) və əmlakla görə əldə edilmiş ümumi hasılatın, habelə satışdankənar gəlirlərin (ödəmə mənbəyində vergi tutulmuş gəlirlər istisna edilməklə) həcmi vergitutma obyektidir. Qrant qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada konkret məqsədlər üçün verilən yardımdır və vergi ödəyicisi üçün əldə edilmiş yardım malların (işlərin, xidmətlərin) təqdim olunması sayıla bilməz. Qrant gəliri satışdankənar gəlirlər kimi də nəzərdə tutula bilməz. Qrant daxilolmasının

(yardımın) 13.2.12-ci maddədə konkret olaraq göstərilməsi amilini nəzərə alsaq, sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi tərəfindən qəbul edilən yardımların mal və xidmət (iş) istehsalı və satışı ilə bilavasitə bağlı olmayan əməliyyatdan götürülən digər gəlirlər hesab edilən satışdankənar gəlir kimi qəbul etmək ziddiyyətli məqam yəradır. Bir sözlə, sadələşdirilmiş vergi ödəyicisinin əldə etdiyi qrant vəsaiti sadələşdirilmiş vergitutma obyektinə aid deyildir.

«Qrant haqqında» Qanunda göstərilir ki, donorla rəsiyent arasında qanuni əsas kimi yazılı müqavilə bağlanmalıdır, müqavilədə (qərar) qrantın məqsədi, məbləği, predmeti və əgər donor tərəfindən rəsiyent qarşısında hansısa şərtlər qoyulmuşdursa, həmin şərtlər göstərilməlidir. Qrant yalnız müqavilədə və ya qərarla göstərilən məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün istifadə oluna bilər. Qrantın başqa məqsədlər üzrə istifadə olunması, əgər bu, qrant haqqında müqavilədə (qərar)da nəzərdə tutulmamışdırsa, ancaq donorun əlavə yazılı razılığı ilə mümkündür. Qrant predmeti olan layihə həyata keçirilən öldrə qrant kimi verilmə, yaxud qrant hesabına əldə edilən dəyərlərin satılıb-pula çevrilməsi yalnız qrant haqqında müqavilədə belə əməliyyatlar nəzərdə tutulduqda, əks təqdirdə isə donorun əlavə yazılı razılığı ilə mümkündür. Bu halda rəsiyentin sərəncamına daxil olan maliyyə vəsaiti qrant predmeti ola bilən layihə və proqramların həyata keçirilməsinə sərf edilməlidir. Lakin fərdi sahibkarın, eləcə də kommersiya hüquqi şəxsin qrant layihəsinin yerinə yetirilməsi zamanı bütün bu göstərilənlərə düzgün əməl edilmədən baş verməmiş hər hansı maliyyə-təsərrüfat əməliyyatı üzrə dövrü yələrin (məbləğlərin) Vergi Məcəlləsinin müddəalarına uyğun qaydada vergiyə cəlb olunması mümkündür.

Davamı növbəti sayımızda

Maliyyə sabitliyi qorunur

Cari ilin 9 ayında pul siyasətində iqtisadiyyatın artım dinamikası və inflyasiya gözləntiləri nəzərə alınmış, makroiqtisadi sabitlik qorunub saxlanılmış, qiymət sabitliyi təmin edilmiş, manatın məzənnəsi dəyişməmişdir.

Qiymətlər dəyişməz qalacaq

Mərkəzi Bankın məlumatlarına görə, cari ilin ötən 9 ayında ölkədə qiymət sabitliyi təmin edilmiş, orta illik inflyasiya cəmi 2,3% təşkil etmişdir. Əhali gəlirlərinin artım tempi inflyasiya tempini üstələmiş, real gəlirlər 5%-dən çox yüksəlmişdir. İlin əvvəlindən bəri ölkənin əsas xarici ticarət tərəfdaşlarında orta inflyasiya Azərbaycandakı inflyasiyadan 2,8% bəndi yüksək olmuşdur. Bu onu göstərir ki, ölkəmizin ixrac imkanları genişlənir, insanların alıcılıq qabiliyyəti yüksəlir.

Mərkəzi Bank qiymət sabitliyinin ilin sonunadək qorunacağını proqnozlaşdırır. Bununla yanaşı, manatın sabitliyinin qorunması istiqamətində də tədbirlər həyata keçirilir ki, məzənnə kəskin möhkəmlənməsin. Bunun üçün Mərkəzi Bank tərəfindən cari ilin 9 ayında 1,7 milyard dollar həcmində valyuta sterilizasiyası həyata keçirilmişdir. Bank aktivlərinin keyfiyyətinin, likvidlik və gəlirlilik göstəricilərinin yaxşılaşması müşahidə olunmuş, bank sektoru üzrə kapital adekvatlığı yüksək səviyyədə qalmışdır. İlkin statistikaya görə, cari ilin ötən dövründə Azərbaycanda bank aktivləri 14%, kredit qoyuluşları isə 17%-dən çox artmışdır. Kreditlərin ev təsərrüfatlarına 30%, kənd təsərrüfatı və emala 30%, nəqliyyat və rabitə sektoruna verilməsində isə 12% artım qeydə alınmışdır. Cari ilin 9 ayında Azərbaycan İpoteka Fondu vasitəsilə kredit təşkilatları tərəfindən 2000-dən çox şəxsə ümumilikdə 80 milyon manat məbləğində ipoteka krediti ayrılmışdır. Fondun kredit portfeli 500 milyon manata, ipoteka krediti alanların sayı isə 13 min nəfərə çatmışdır. Güzəştli ipotekaya çıxışı imkanları genişləndirilmiş, «Elektron ipoteka» sistemi yaradılmışdır. Maliyyə sektorunun regi-

onal əhatə dairəsinin genişlənməsi davam etmiş və nəticədə 33 yeni bank filialı və 5 yeni bank şöbəsi istifadəyə verilmişdir.

2013-cü ilin 9 ayında məcmu kapital 19%-dən çox artmış, kapital adekvatlığı göstəricisi 12%-lik normaya qarşı 17% təşkil etmişdir. Bank sistemi üzrə xalis mənfəət ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 2 dəfədən çox artmışdır.

Azərbaycan hökumətinin mühüm prioritetləri

2013-cü ilin 9 ayında Milli Ödəniş Sistemi vasitəsilə ödənişlərin həcmi 90 milyard manata çatmışdır. Bu göstərici, demək olar ki, günbəgün artır və hazırda ümumi daxili məhsulu 2,3 dəfə üstələyib. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində ölkədə ödəniş kartlarının sayı 5,3 milyon ədədə, bankomatların sayı 2,4 minə, POS-terminalların sayı isə 36 minə çatdırılmışdır. Vergilər Nazirliyinin və digər aidiyyəti qurumların həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində ticarət obyektlə-

rində və digər ödəniş məntəqələrində POS-terminalların quraşdırılması və ondan istifadə sürətlə artır. Bu isə vergidən yayınma hallarının azalması ilə müşahidə olunur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2010-cu il 24 noyabr tarixli fərmanında aidiyyəti orqanlar qarşısında qoyulmuş məsələlərin həlli məqsədilə Vergilər Nazirliyinin və digər dövlət qurumlarının nüma-

yöndələrinin iştirakı ilə xüsusi İşçi Komissiya yaradılmışdır. Vergilər Nazirliyi tərəfindən ilk növbədə Bakı şəhərində nağdsız ödəmələrin aparılması üçün POS-terminallara olan tələbi müəyyənəlmək üçün monitorinqlər keçirilir və POS-terminalların quraşdırılacağı vergi ödəyicilərinin siyahısı müəyyən edilir. Vergilər Nazirliyi ilə prosesinq mərkəzləri arasında elektron məlumat mübadiləsinin həyata keçirilməsi üçün lazımi proqramlar sistemə yüklənməsi və POS-terminalların vergi orqanlarında onlayn qeydiyyata alınması təmin olunmuşdur. Bundan başqa, nağdsız hesablaşmaların üstünlükləri, POS-terminalların ödəniş kartlarından istifadə qaydaları ilə bağlı maarifləndirici buklet hazırlanaraq vergi ödəyicilərinə çatdırılmışdır.

Rəşad SADIQOV

İlkin dəyəri 500 manatdan az olan dövrüydən kənar maddi aktivlərin uçotu

Xanbaba Quliyev, Auditorlar Palatasının üzvü

01 yanvar 2013-cü il tarixdə qüvvədə olan Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinə edilmiş əlavə və dəyişikliklərə əsasən vergitutma məqsədləri üçün əsas vəsaitin tanınma meyarı kimi minimum dəyərinin 500 manata çatdırılması ilə əlaqədar olaraq digər sahəvi qanunverici normativ aktlarda bu meyar göstəricisinin fərqli göstərilməsi və ya heç nəzərdə tutulmaması mühasibləri düşündürən məsələlərdən biridir. Əsasən də sadələşdirilmiş vergi ödəyicilərinin maraqlandıran cəhət müxtəlif normativ hüquqi aktlarda eyni yanaşmalara fərqli münasibətin bədirlənməsinə aydınlıq gətirilməsidir.

Vergi uçotunda, həmçinin, ilkin dəyəri 500 manatdan çox olan maddi aktivlərin əsas vəsait kimi qəbul edilməsi ilkin dəyəri 500 manatdan az olan maddi aktivlərin uçotunda düzəlişlərin edilməsini tələb edir. Tutuq ki, sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi 400 manat dəyərinə printer avadanlığı almışdır. Vergi ödəyicisi həmin printeri uçotda əks etdirmək üçün Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinin 1-06 №-li 13 yanvar 2009-cu il tarixli əmri ilə təsdiq edilmiş «Kiçik sahibkarlıq subyektlərində sadələşdirilmiş uçotun aparılması Qaydaları»na və Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə baxmalıdır.

Qaydalarda dövrüydən kənar vəsait hesab edilən əsas vəsait - kiçik sahibkarlıq subyektinin istehsal (xidmət) sferasında bir ildən çox istifadə edən, dəyəri 100 manatdan yuxarı olan, köhnəliklə öz dəyərini qanunvericiliklə müəyyən

edilmiş normalarla hissə-hissə məhsulun (xidmətin) dəyərinə keçirən, istehsal (xidmət) prosesində öz natural formasını saxlayan əmək vasitələri kimi göstərilir. Məcəllədə isə əsas vəsaitlər istifadə müddəti bir ildən çox və dəyəri 500 manatdan çox olan bu Məcəllənin 114-cü maddəsinə uyğun olaraq amortizasiya ediləməli maddi aktivlər kimi göstərilir. Deməli, mühasibat uçotu məqsədləri üçün 400 manat dəyərinə printer uzunmüddətli maddi aktiv olaraq əsas vəsait hesabında uçota alınacaq, vergitutma məqsədləri üçün isə amortizasiya olunmayan, yəni tam dəyərini gələcəkdə birbaşa gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilməsinə yol verilən maddi aktiv kimi uçota alınacaqdır. Vergitutma məqsədləri üçün 400 manatdan az olan maddi aktivlərin silinməsi oxsar cəhətinə görə ənənəvi mühasibat uçotunda azqıymətli əşyaların silinməsi metoduna uyğun gəlir. Əgər bu cür oxsarlıq düşüncə, azqıymətli və tez köhnələn əşyalar anbardan istismara verildikdə onların vahidinin yaxud dəstinin dəyərinin 50%-i miqdarında köhnəlmə hesablanmaqla, qalan 50%-i isə istismar müddətində yarasız olub silindikcə xərclərə aid edilməsi taktikası yadıma düşür. Sual olunur ki, bu silinmə metodunu vergi məqsədləri üçün də etmək olarmı? Xeyr, çünki Məcəllədə köhnəlmə (amortizasiya) qaydasında gəlirdən çıxılan xərclərə aid ediləməli metod yalnız dəyəri 500 manatdan yuxarı olan maddi aktivlər üçün nəzərdə tutulub. Dəyəri 400 manat olan printer vergitutma məqsədləri üçün sair ehtiyat kimi uçota alınmalı və tam köhnələrək ləğv olunduğu və ya satıldığı, həmçinin hər hansı itkiyə moruz qaldı-

ğı zaman gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilməlidir.

«Kiçik sahibkarlıq subyektlərində sadələşdirilmiş uçotun aparılması Qaydaları»na nəzər salsaq görərik ki, burada nəzərdə tutulan tələblər Vergi Məcəlləsinin tələblərinə uyğunlaşdırılıb. Ona görə də sadələşdirilmiş vergi ödəyicilərinə tövsiyə oluna bilər ki, Qaydalarda əsas vəsaitin meyar göstəricisi kimi nəzərdə tutulan «100 manat» həddini şərti olaraq «500 manat» kimi qəbul etsinlər və buna uyğun olan mühasibat uçotu əməliyyatlarına (amortizasiyanın tətbiqi, təmir xərclərinin tətbiqi və sair) da müvafiq düzəlişlər etsinlər.

Əksinə, əgər sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi ilkin dəyəri 500 manatdan az olan (eyni zamanda 100 manatdan çox olan) maddi aktivləri mühasibat uçotunda Qaydalara uyğun olaraq əsas vəsait kimi uçota alacaqsa, ilin sonunda vergi orqanına təqdim etdiyi 4-cü rüb üzrə sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsinə 1N-əli Əlavədə əsas vəsaitlər üzrə daxilolma xanasında ilkin dəyəri 500 manatdan az olan (eyni zamanda 100 manatdan çox olan) maddi aktivlərin dəyərini göstərməməlidir. Həmin məbləğlər Əlavənin «ehtiyatlar» sətiri üzrə daxilolma xanasında əks etdirilməlidir. Bu da iki uçot arasında müvafiq fərq yaradacaqdır. Çünki hesabat ilində maddi aktiv mühasibat uçotunda əsas vəsait kimi uçota alındığına görə, həmin maddi aktivin dəyərini bir hissəsi xərclərə amortizasiya şəklində silinməsinə baxmayaraq, vergi uçotunda həmin maddi aktiv tam silinməyənədək dəyəri və ya dəyərinin bir hissəsi xərclərə aid edilə bilməz.

Ardı növbəti sayımızda

«Facebook»un «Onlayn müfəttişi»

Vergilər Nazirliyi tərəfindən vergilərin ödənilməsinin zəruriliyi və mahiyyəti barədə, eləcə də bu sahədə baş verən yeniliklərlə bağlı maarifləndirmə işləri hər zaman diqqət mərkəzində saxlanılır. Vergi ödəyiciləri onları maraqlandıran sualların cavabını nazirliyin rəsmi internet saytı (www.taxes.gov.az) və «195» Çağrı Mərkəzi ilə yanaşı, Vergilər Nazirliyinin rəsmi «Facebook» səhifəsində də tapa bilərlər.

Bu gün sosial şəbəkələrin geniş istifadəsi kütəsinə əhatə etdiyini nəzərə alsaq, Vergilər Nazirliyinin «Facebook» səhifəsinin əhəmiyyətini danmaq olmaz. İki il öncə yaradılarkən lazımi məlumatları vergi ödəyicilərinə çatdırmağı qarşısına məqsəd qoyan Vergilər Nazirliyinin sosial şəbəkədəki təmsilçisi bu işi layiqincə həyata keçirib.

Hazırda 15 minə yaxın istifadəçisi olan səhifədə informasiyaların cəmiyyətə çatdırılması ilə yanaşı, maraqlı layihələr də həyata keçirilir. Nağdsız ödənişləri təbliğ edən fotomüsabiqənin həyata keçirilməsi, tanınmış simalarla video görüntüləri verilişin hazırlanması istifadəçilər tərəfindən böyük maraqla qarşılanır. Bu layihələrin sırasına daha biri - «Onlayn müfəttiş» layihəsi də əlavə olunub. Layihənin məqsədi vergi qanunvericiliyi ilə bağlı vergi ödəyicilərinin vergi müfəttişlərinə ünvanlamaq istədiyi sualların «Onlayn müfəttiş» tərəfindən canlı şəkildə cavablandırılmasıdır.

Vergi ödəyicilərinə xidmət idarəsinin baş dövlət vergi müfəttişi Arif Ələkbərin sözlərinə görə, Vergilər Nazirliyinin rəsmi saytında (taxes.gov.az) mövcud olan «Sual-cavab», «Onlayn müraciət», «Video qəbul» və s. kimi bölmələr və altbölmələr vasitəsilə istifadəçiləri ma-

raqlandıran suallar mütəmadi olaraq əməkdaşlar tərəfindən cavablandırılır. «Onlayn müfəttiş» isə məhz istifadəçinin daha çox marağına səbəb olan, daha problemlə məqamları əks etdirən, vətəndaşın bilməli olduğu zəruri mövzuları araşdıracaq və məlumatın ötürülməsinin ən effektiv yollarından biri olan vizual prezentasiya şəklində təqdim edəcək. Verilişdə sualları «Onlayn müfəttiş» - Vergilər Nazirliyinin Xidmət idarəsinin məlumatlandırma işinin təşkilatı şöbəsinin böyük dövlət vergi müfəttişi Nicat Əliyev cavablandıracaq. «Onlayn müfəttiş»-in hər bölümü Vergilər Nazirliyinin «Facebook» sosial şəbəkəsindəki rəsmi səhifəsində və «Youtube»-da olan rəsmi kanalda yerləşdiriləcəkdir.

A.Ələkbər ilk verilişin mövzusunun ölkə həyatında son zamanlar ən aktual yeniliklərdən hesab edilən «ASAN imza»-ya həsr olunduğunu bildirib. Növbəti verilişin mövzusu isə müzdü işlə əlaqədar əldə olunan gəlir vergisi barədə olacaq. Mövzuların seçiminə gəlincə, verilişin mövzuları səhifənin istifadəçiləri tərəfindən göndərilən suallar içərisindən seçilir. Hansı sual istifadəçilər tərəfindən daha çox ünvanlanırsa, verilişin mövzusu da o suala həsr edilir.

AYTƏN

beynəlxalq panoram

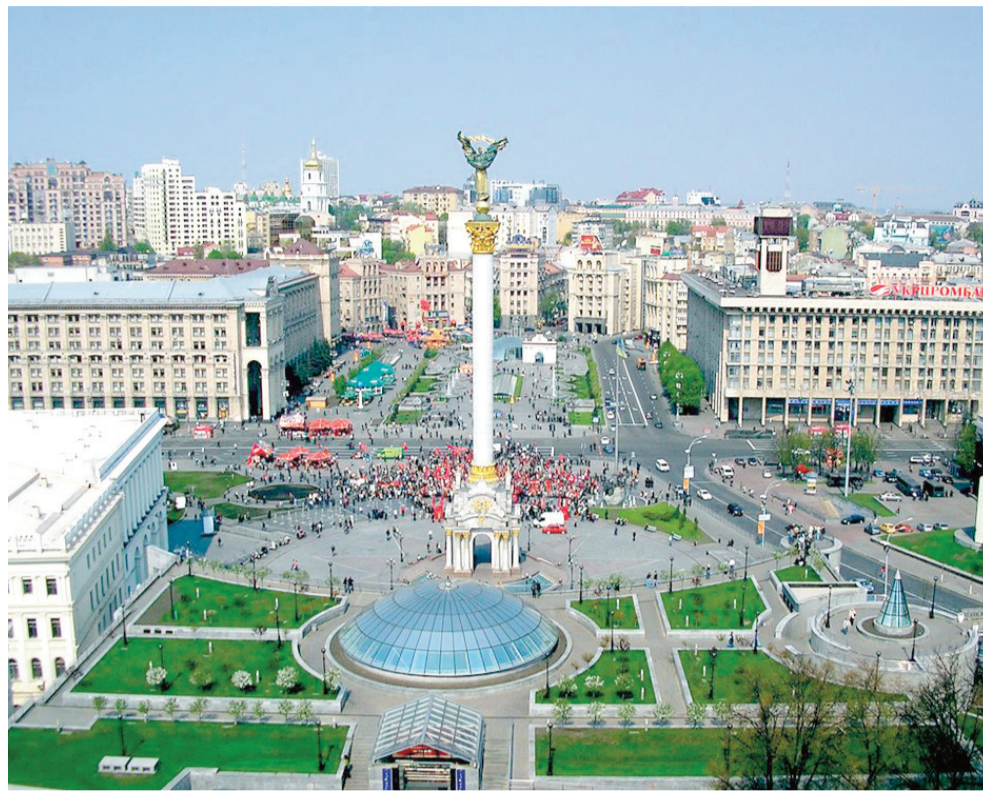
Ukraynada vergitutma sisteminin liberallaşdırılması planlaşdırılır

Gəlirlər və Yığımlar Nazirliyi vətəndaşların gəlirlərindən vergitutmanın liberallaşdırılması ideyasına yenidən qayıdıb. Nazirlik gəlir vergisinə progressiv şkalanın tətbiq edilməsini və sosial ödəmələrin səviyyəsinin aşağı salınmasını əhəmiyyətli hesab edir.

Bu yeniliklər vergi qanunvericiliyinə dəyişikliklərə dair hökumətə təqdim edilmiş təkliflərdə yer alıb. Vergi xidməti gəlir vergisi sahəsində genişmiqyaslı islahatların həyata keçirilməsi qərarına təxminən bir il əvvəl gəlib, lakin vergi dərəcələrinin tətbiq edilməsində uzun müddət idi ki, çətinliklər mövcud idi.

İllik gəlirlərin həcmi 18 min qrivnani (2.250 ABŞ dolları) ötməyən məbləğlərə 2014-cü ilin yanvarından sifir dərəcə, illik gəlirlərin həcmi 3 milyon qrivnadan az olan (375 min ABŞ dolları) məbləğlərə 10%, 8 milyon qrivnaya qədərki məbləğlərə (1 milyon ABŞ dolları) 15%, bundan yuxarı məbləğlərə isə 20% tətbiq edilməsi təklif edilib.

Bundan başqa, Vergilər və Yığımlar Nazirliyi vahid sosial ödənişlərin dərəcəsini hazırkı 32,6-49,7%-lik dərəcələrdən 18%-ə qədər azaltmağı da təklif edir. Həmçinin nazirlik bir il ərzində gəlirlərinin

ümumi məbləği 18 min qrivnani ötən məbləğlər üçün vahid bəyənətmə sisteminin tətbiqi ideyasından da imtina etməyib.

Gəlirlər və Yığımlar Nazirliyi etiraf edir ki, vergilərin və vahid sosial ödəmə dərəcələrinin azaldılması yerli büdcələrin

və pensiya fondunun gəlirlərinin azalmasına gətirib çıxara bilər. Lakin nazirlik ümid edir ki, bu islahatın ardından ömək haqlarının leqallaşdırılması prosesi baş verəcək ki, bu da büdcənin itkilərini qismən kompensasiya edəcək.

Türkiyə AB-yə daxil olmaq üçün yolun mühüm mərhələsindədir

Türkiyə iqtisadiyyatı 2013-cü ilin ötən 9 ayı ərzində Avropa Birliyi (AB) ölkələri ilə nisbətə yüksək artım meyilləri nümayiş etdirib.

Ölkənin iqtisadi artım tempi 3,5%-dən çox olub ki, bu da Avropa dövlətlərinin ümumi inkişaf göstəricisini 2 dəfə üstələyir. İqtisadiyyatın inkişaf dinamikasının daha da artacağını bildiren Türkiyənin Baş nazirinin müavini Əli Babacan bildirib ki, mövcud makroiqtisadi proqnozlar 2014-cü ildə daha yüksək artımın əldə olunacağını deməyə əsas verir. Onun sözlərinə görə, son 11 ildə Türkiyə bir çox sahələrdə böyük uğurlara nail olub. Ölkə iqtisadiyyatının yenidən iqtisadiyyatın daha da modernləşməsinə davam etdirmək, bəzi sahələrdə tətbiqi zəruri olan islahatlar keçirmək kimi məsələlər yer tutur. Yaxın dövr üçün proqnozlara əsasən, qardaş ölkədə iqtisadiyyatın artımı 5%-i ötecek, ümumi daxili məhsulun (ÜDM) həcmi 2014-2015-ci illər-

də bir qədər də artaraq 4,8-5%-ə yüksələcək. Türkiyə həmin illərdə iqtisadiyyatın artımına görə avro zona və Avropa Birliyinə namizəd olan ölkələrin hamısını geridə qoyacaq. Qeyd edək ki, hazırkı proqnozlara görə, 2014-2015-ci illərdə Avropada borc böhranının davam etməsi avro zona ölkələrinin iqtisadiyyatına öz ciddi təsirlərini göstərəcək, geriləmə davam edəcək. Dünya iqtisadiyyatının beşdə birini təmsil edən və 17 ölkədən ibarət olan avro zona bölgəsində iqtisadiyyatın həcmi azalmağa doğru gedəcək, iqtisadi geriləmə indeksi 1,5%-ə çatacaq. Yaxın 2 ildə bank və kredit təşkilatları iqtisadiyyatın maliyyəyə olan ehtiyaclarını ödəmək üçün mərkəzləşdirilmiş ehtiyatlarından istifadəyə ehtiyac artacaq. Bütün bu baş verənlərin fonunda Türkiyənin avrozonada iqtisadi təsirləri güclənəcək, ölkənin Avropa Birliyinə daxil olması üçün kifayət qədər ciddi əsaslar yaranacaq. Cənab Babacanın sözlərinə görə, Türkiyəni həmin qurumun sıralarına qatılması üçün hələ hazır olmadığını deyənlərin bu iddiası artıq öz təsirini itirməkdədir. Türkiyə AB-yə daxil olmaq üçün yolun mühüm mərhələsindədir.

ABŞ-da şirkətlərin vergi yükü azalır

Ölkədə mövcud olan vergi endirimləri və güzəştlər sistemi ABŞ-ın iri şirkətlərinin vergi öhdəliklərini əhəmiyyətli şəkildə aşağı salır. Hazırda onların orta vergi dərəcəsi 12,6%-dən artıq deyil. ABŞ hökumətinin Audit Departamentinin məlumatlarına əsasən, ölkənin böyük şirkətlərinin (bura aktivlərinin dəyəri 10 milyon dollardan çox olan yerli korporasiyalar daxildir) ümumi vergi öhdəlikləri orta hesabla rəsmi federal vergi dərəcəsinin təxminən üçdə biri həcmindədir. Xatırladaq ki, ABŞ-da korporativ verginin dərəcəsi indi 35% təşkil edir.

Məlumatda göstərilir ki, 2010-cu maliyyə ilinin ümumi təhlilinə əsasən, ölkə üzrə belə şirkətlərə federal vergi yükünün orta dərəcəsi təxminən 12,6% təşkil edib və hətta yerli büdcələrə ödənişlər, o cümlədən ABŞ-ın xaricində Amerika şirkətləri tərəfindən aparılan vergi ödəmələri də diqqətə alınarsa, o zaman da belə böyük şirkətlər üçün ortalama vergi dərəcəsi 17,4%-i keçmir.

Ekspertlərin fikrincə, vergi yükünün əhəmiyyətli azalması korporasiyaların bütün mümkün vergi endirimləri və güzəştlərindən maksimum istifadə etməsilə bağlıdır. Şirkətlər həmçinin aqressiv vergi planlaşdırması metodlarından və transfert qiymətoyumasından da yararlanırlar.

Belarusda mənfəət vergisinin dərəcəsi aşağı salınacaq

Maliyyə Nazirliyinin Vergi siyasəti və büdcə gəlirləri Baş idarəsinin rəisi Dmitri Kiykonun bildirdiyinə görə, ölkədə orta müddətli perspektivdə mənfəət vergisinin dərəcəsinin azaldılması mümkündür.

Nazirliyin nümayəndəsi qeyd edib ki, mənfəət vergisinin dərəcəsi şirkətlərin qeydiyyat və fəaliyyət yerinin seçimi prosesinə birbaşa təsir edir. Ona görə də mənfəət vergisinin səviyyəsi bu və ya digər dövlətin iqtisadiyyatına investisiya qoyulması barədə qərarların qəbul olunmasına da təsir edir. «Mənfəət vergisinə Avropa iqtisadi məkanında iqtisadiyyatın rəqabətə davamlılığını və investisiya cəlb edilməsini təmin edən əsas tədiyyə növü kimi baxılır. 2012-ci ildən onun səviyyəsi 18% müəyyən edilib. Rusiyada və Qazaxıstanda bu verginin dərəcəsi 20%-dir», - D.Kiyko qeyd edib.

Xatırladaq ki, 2012-ci ilin yanvarından Belarusda mənfəət vergisinin dərəcəsi 6% - 24%-dən 18%-ə qədər azaldılıb.

Hindistanda əhalinin 97%-i gəlir vergisi ödəmir

Əhalisinin sayı 1,2 milyarda çatan ölkədə cəmi 35 milyon insan (əhalinin 3%-i) gəlir vergisi ödəyir. Buna səbəb Hindistanın iqtisadiyyatının böyük bir hissəsini «köl-gə biznes»nin təşkil etməsidir. Bundan başqa, Hindistanda kənd təsərrüfatı vergiyə cəlb edilmir. Hindlilərin üçdə ikisi isə kənd yerlərində yaşayırlar.

Yaxın illərdə hind iqtisadiyyatının əvvəlki artım templərinə qay- yıdacağı və illik artımın 8% təşkil edəcəyi gözlənilir. Bunu Hindistanın baş naziri Manmoxan Sinqha bildirib. Onun sözlərinə görə, 2014-cü ilin martında başa çatacaq maliyyə ilində hind iqtisadiyyatının artımı təxminən 6% təşkil edəcək. Bu, Hindistanın ötən maliyyə ilində son onillik ərzində nümayiş etdirdiyi ən aşağı göstərici (5%) ilə müqayisədə irəliləyiş doğru bir addım olacaq.

Vyetnamda vergi qanunvericiliyinə dəyişiklik ediləcək

Hökumət ölkədə işgüzar fəallığın saxlanması üçün korporativ vergi yükünün azaldılmasına razılıq verib. Milli assambleya vergi qanunvericiliyinə bir sıra dəyişiklikləri təsdiq edib. Bu dəyişikliklərə əsasən, 2014-cü ilin yanvarından korporativ gəlir vergisinin dərəcəsi 25%-dən 22%-ə qədər, 2016-cı ildən isə 20%-ə qədər azaldılacaq.

Eyni zamanda, Vyetnam iqtisadiyyatının əsasını təşkil edən kiçik və orta müəssisələr üçün bu verginin dərəcəsi artıq cari ilin sonunadək 20%-ə qədər azaldılacaq.

2016-cı ildə isə 17%-ə endiriləcək. Bundan başqa, qəbul edilən dəyişikliklərə əsasən, müəssisələr istehsal və ticarət zərər- lərinin məbləğini sonrakı dövrlərə keçir-

mək və ya onları vergi tutulan gəlirlərdən çıxmaq hüququ alıblar.

Vyetnam hökuməti bəyan edib ki, müəssisələrin vergi yükünün azaldılması nəticə etibarilə ölkə büdcəsinin gəlirlərinin aşağı düşməsinə gətirərsə də, bu addımın atılması ölkədə iqtisadi fəallığın artımı üçün zəruridir.

1	2	3	4	5	6	7
			8			
9				10		
11			12		13	
	16	17			18	
19			20			21
22			23		24	25
		26			27	
28				29		
30						31

krossvord

Yuxarıdan aşağı:

1. Bir sıra ölkələrdə kiçik komanda heyətində hərbi rütbə; 2. İçki istehsalında istifadə edilən qatqı; 3. İran dillərindən biri; 5. Alman avtomobili; 6. Dalamazkimilər fəsiləsinə aid bitki cinsi; 7. Musiqi cərəyanı; 8. Rəsm əsərinin ilkin cizgisi; 14. Zaman ölçüsü; 15. Telejurnalist, publisist, şair, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanının adı (1952-1991); 17. Yalnız sait səslərdən ibarət səs üçün sözsüz pyes; 19. Qədim yunan filosofu, materialist (e.ə. təxm. 341-270); 20. Tutkimilər fəsiləsinə aid bitki cinsi; 21. Azərbaycanın Lənkəran və As-

tara rayonlarının ərazisində 2004-cü ildə yaradılmış milli park; 25. Mühasibat terminini, müəssisənin sahib olduğu bütün maddi varlıqları əhatə edir; 26. Ölüm hökümü; 27. Yunanıstanın qərb sahilində, Arta körfəzindən İoni dənizinə çıxan yerdə burun.

Soldan sağa:

1. Tutuquşkimilər dəstəsinə aid fəsilə; 4. Amerikalı rəssam, ideoloq və abstrakt ekspressionizmin liderinin soyadı; 9. Qədim Misirdə yazı ləvazimatı kimi istifadə

edilmiş bitki; 10. Evin bir hissəsi; 11. Rusiyanın futbol klubu; 12. N.V. Qoqolun mistik povesti; 13. Azərbaycan Xalq yazıçısı, ssenarist, publisist, tərcüməçi; 16. 1960-cı ildə Amerika yanarmış rəqs növü; 18. Rusiya Federasiyasının tərkibində muxtar türk dövlətlərindən biri; 22. Beynəlxalq müqavilə: təhlükəsizlik, hücum etməmək, qarşılıqlı yardım və s. bu kimi xarici siyasət məsələlərini tənzimləyir; 23. Əhd etmək, söz vermək; 24. Krım vilayətində kurort şəhəri; 28. Qıfıl; 29. Sibirin ən böyük şəhərlərindən biri; 30. Xülasə, nəticə; 31. Kür-Araz ovalığının cənub-şərqində yerləşən Milli Park.

Tartib etdi: Rafael

Qazetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı:

1. Amazon; 2. İdeal; 3. Ufit; 5. Maar; 6. Navarra; 7. Medkov (Vasilily); 8. Atari; 14. Aid; 15. Abu; 17. Zemfira (Meftəhətdinova); 19. Odesa; 20. Kolba; 21. Ədalət (Nəsimov); 25. Omlət; 26. Usta; 27. Asop.

Soldan sağa:

1. Azimut; 4. Omonim; 9. Ametist; 10. Arvad; 11. Oslo; 12. Tri; 13. Trio; 16. İzmir; 18. Abbas; 22. Duma (Aleksandr); 23. Ton; 24. Bond; 28. Spirs (Britni); 29. Besalol; 30. Ananas; 31. Epitet.

idman

Səmti müəyyən etmə idman növü üzrə çempionat başa çatıb

27 oktyabr 2013-cü il tarixində Bakı şəhərində, Binəqədi rayonu ərazisində (Avtovağzal yaxınlığında yerləşən meşə mas-

sivində) Azərbaycanın səmti müəyyən etmə idman növü üzrə növbəti çempionatı keçirilmişdir. Yarış Vergilər Nazirliyi və Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətinin dəstəyi ilə, Gənclər və İdman Nazirliyi və Səmti Müəyyən Etmə İdman Federasiyası tərəfindən keçirilmişdir.

Yarış açıq keçirilməklə, nəticələr komanda və fərdi olaraq hesablanmışdır. Əvvəlki illərdə Nabrand (Yalamada) düzənlik ərazilərdə keçirilmiş çempionatlardan fərqli olaraq, bu çempionat tərəbi, bəzi yerlərdə dik yoxluşlu, sıldırımlı, yağanlı, çuxurlu və məsafəyə əlavə çətinlik verən digər relyef obyektli ərazidə leysan yağışın altında keçirilmişdir.

Çempionat müvafiq xəritə, eləcə də ilk dəfə olaraq milli müəssisələr briqadası tərəfindən təmin olunmuş beynəlxalq elektron qeydölumma sisteminin tətbiqi ilə beynəlxalq standartlara tam uyğun şəkildə keçirilmişdir. Yarış poliçonunun, yarışın təntənəli açılış-bağlanış mərasiminin lazımı avadanlıqla təmin olunmasına şərait yaratmış Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətinin rolu xüsusilə qeyd edilməlidir. Çünki yarışın açılış mərasimindən öncə başlamış və yarışın sonuna qədər davam etmiş güclü yağış şəraitində keçirilmiş tədbirdə əvvəlcədən hazırlanmış çadırlar, isti çay və buterbrodlar tam yerinə düşmüşdür. Lakin yağışın yağması, çətin keçilən palçıqlı məsafələr idmançıları ku-

bok uğrunda mübarizə aparmağa əngəl olmamışdır. Yarışda ümumilikdə müxtəlif kateqoriyalar üzrə 188 nəfər idmançı iştirak

Gərgin mübarizə nəticəsində ümumi komanda birinciliyində yerlər aşağıdakı kimi bölünmüşdür:

• 1 yer - Ukraynanın Azərbaycan Respublikasındakı səfirliyi;

• 2 yer - Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidməti;

• 3 yer - Fövqəladə Hallar Nazirliyi.

Bütün iştirakçılar Gənclər və İdman Nazirliyinin müvafiq dərəcəli diplomları ilə, eləcə də Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətinin təqdim etdiyi qiymətli hədiyyələrlə təltif olunmuşlar. Bundan əlavə, Ukraynanın Azərbaycan Respublikasındakı səfirliyi çempionatın qalibi kimi fəxri kubokla mükafatlandırılmışdır.

Fərdi hesabda qalib gəlmiş idmançılar:

«K (kişi) 21 ELİT» kateqoriyası:

1-ci yer - Aleksandr Mişenko - Ukraynanın Azərbaycandakı səfiri;

2-ci yer - Şənlük Fətəliyev - DİN Daxili Qoşunlar komandasının üzvü;

3-cü yer - Orxan Şahbazov - Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidməti komandasının üzvü.

«Q (qadın) 21 ELİT» kateqoriyası:

1-ci yer - Natalya Əliyeva - «Neftçi İSM» komandasının üzvü;

2-ci yer - Nadejda Manuilova - «Dağçılıq İdman Klubu» komandasının üzvü;

3-cü yer - Yanina Maşkova - «Dağçılıq İdman Klubu» komandasının üzvü.

«OPEN - kişi» kateqoriyası:

1-ci yer - Cavid Süleymanov;

2-ci yer - Hüseyn Hüseynov;

3-cü yer - Seymur Davudov.

«OPEN - qadın» kateqoriyası:

1-ci yer - Tatyana Fedyukina (Ukrayna);

2-ci yer - Rövşənə Babayeva;

3-cü yer - Yana Kazımova.

«Synergy Baku Cycling Project» komandasının daha bir uğuru

Azərbaycanın «Synergy Baku Cycling Project» komandası Çində təşkil edilmiş «Tour of Hainan 2013» (kat. 2.HC) beynəlxalq velosiped yarışında ölkəmizi uğurla təmsil etmişdir.

Komandamızın velosipedçisi Riko Rogers «Tour of Hainan» yarışının 4-cü və 9-cu mərhələsində finişə 2-ci olaraq gəlmişdir. Digər velosipedçi Kristof Şvayçer isə 6-cı mərhələni 3-cü yerdə tamamlamışdır.

Qeyd edək ki, komandamızı həmin yarışda Elçin Əsədov, Samir Cəbrayilov, Riko Rogers, Kristif Şvayçer, Konnor Makkonvey və Anuar Manan təmsil et-

mişlər. 9 mərhələdən ibarət olan «Tour of Hainan» beynəlxalq velosiped yarışında komandamızın velosipedçiləri Riko Rogers və Kristof Şvayçer digər mərhələlərdə ilk onluqda qərarlaşmışlar.

Boks üzrə dünya çempionatında iki qızıl medal

Qazaxıstanın Almatı şəhərində boks üzrə dünya çempionatına yekun vurulmuşdur. Mundialın son günündə Azərbaycanın iki idmançısı çempionluq uğrunda rinqə çıxmışdır.

Təmsilçimiz Cavid Çələbiyev (56 kq) yarımfinalda qazaxıstanlı Kayrat Yarılyevi mübarizədən kənarlaşdırılmışdır. Həllədicisi görüşdə Vladimir Nikitin ilə (Rusiya) qarşılaşan həmyerlimiz rəqibini məğlub etməkdə çətinlik çəkməmişdir - 3:0. Dünya çempionatında debüt edən C.Çələbiyev bununla da Qazaxıstanda Azərbaycan millisinə qızıl medal qazandıran ilk boksçu olmuşdur.

Dünya çempionumuz Məhəmmədrəsul Məcidov (91 kq-dan yuxarı) da öz titullunu qorumuşdur. O, yerli idmançı İvan Dıçko ilə döyüşdən sonra kollek-

siyasına mundialın daha bir qızıl medalını əlavə etmişdir. Yarımfinalda Roberto Kammarelloyə (İtaliya) gücünü göstərən təmsilçimiz həllədicisi görüşünü nokautla başa vurmuşdur. M.Məcidov ilk iki raunda 27:30 hesabı ilə uduzmuşdur. Sonuncu hissədə isə boksçumuz hücum taktikasını seçərək, yenidən dünyanın ən güclüsü olduğunu sübut etmişdir. Əvvəlcə İ.Dıçkonu nokdauna salan təmsilçimiz ardınca daha tutarlı zərbə ilə qazaxıstanlı idmançıya doğma azarkeşləri qarşısında nokautla qalib gəlmişdir.

Bununla da Azərbaycan millisi 12 gün davam edən dünya çempionatını tarixində ilk dəfə iki qızıl və bir bürünc medalla başa vurmuşdur. Xatırladaq ki, bundan əvvəl Teymur Məmmədov (91 kq) yarımfinalda Klemente Russoya (İtaliya) məğlub olaraq bürünc medalla kifayətlənmişdir.

mozaika

Tərcüməçi eynək

Öz möcüzələri ilə dünyanı heyran qoyan Yaponiyada bu ölkəyə gələn turistlər üçün dil problemi tezliklə aradan qalxacaqdır.

Yüksək texnologiyaların vətəni kimi tanınan bu gündəgər ölkə 2020-ci ilin Tokio Yay Olimpiya Oyunlarının tərcüməçi eynəklərin istehsalını planlaşdırır. Yeni qurğu istənilən sənədi, məsələn, restorandakı menyunu sürətlə tərcümə etməyə imkan verəcəkdir.

NTT DoCoMo şirkətinin hazırladığı son qurğuda kame-

ra və kompüter elə yerləşdirilmişdir ki, istifadəçi əslində baxdığı mətni görmür. Bu eynəklərin əsas funksiyalarından biri ondan ibarətdir ki, istifadəçinin ana dilində olan yazı orijinalı tam bağlayaraq, menyudakı yazını anlamağa imkan yaradır. Bu kəşf restoranlarda əcnəbi dildə menyunun olmadığı gündəgər ölkəyə gələn xarici turistlər üçün əsl hədiyyədir.

Simvolların dərhal tanınmasını təmin edən texnologiyaya istifadəçiyə naməlum dildə olan menyunu və ya hər hansı bir sənədin məzmunu-

nu anlamağa kömək edir. Lariyinin müəllifi olan DoCoMo şirkəti ağıllı eynəyi CEATEC sərgisində təqdim etmişdir.

Ziyarətçilərin qənaətinə görə, avtomatik tərcümənin keyfiyyəti arzu edildiyindən aşağı olsa da, bunun əcnəbi turistlərə böyük köməyi dəyəəcəkdir.

Eynəyin digər bir xüsusiyyəti onun istənilən düz səthdə yerləşən mətni sensorlu ekranla ötürməsidir. Bunun üçün lazımı ikonikaları seçmək və barmaqları onların üzərində gəzdirmək kifayətdir. Beləliklə, eynəyin istifadəçisi gördüyü istənilən «teqlərə» toxunmaqla onların internetdə axtarışı komandasını verə bilər.

Bundan əlavə, super eynək insanları tanımaq qabiliyyətinə malikdir ki, bu da ümumi məlumatlar bazasında həmsöhbətlər haqqında informasiyanı tapmağa imkan verəcəkdir.

Qurğunun kütləvi istehsalı buraxılması vaxtı və qiyməti barədə hələlik məlumat verilmir.

texnologiya

Musiqi və teleseriallar iqtisadiyyatı qabağa salır

maraqlı

«Press Assosiyəyn» agentliyi xəbər vermişdir ki, Birləşmiş Krallığın iqtisadiyyatı hər il Britaniya musiqi festivallarına və konsertlərinə gələn saysız-hesabsız turistlər sayəsində 2,2 milyard funt (3,5 milyard dollar) mənfəət əldə edir.

Keçən il konsertlərə gələn yerli və xarici tamaşaçıların biletlorə, nəqliyyata və yaşayış yerinə sərf etdiyi xərclər 1,3 milyard funt (2 milyard dollar) olmuşdur, əlavə xərclər isə 914 milyon funt (1,4 milyard dollar) həcmində qiymətləndirilir. «VizitBritain» turist portalının məlumatına görə, əcnəbilər festivallara görə orta hesabla 910 funt (1450 dollar), Britaniya sakini isə 396 funt (631 dollar) xərcləyir.

Başqa bir xəbərdə isə bildirilir ki, Böyük Britaniyaya gələn turistlərin əksəriyyəti bu ölkədəki qəsrələr və malikanələrə, xüsusən populyar

kinofilmlərdə və teleseriallarda göstərilən hadisələrin cərəyan etdiyi yerlərə baxmaq istəyirlər.

VisitBritain saytının jurnalistləri bu qənaətə gəlmişlər ki, Krallığa gələn qonaqların 30 faizindən çoxu bu ölkədə olduğu müddətdə mədə-

ni irsə aid obyektlərin ön azı birinə baş çəkir. Təbii ki, turistlər bu və ya digər qəsrə tamaşa etməyə çox vaxt bu barədə öz dostlarından eşidəndən və ya bələdçi kitablarda həmin qəsr barədə oxuyandan sonra gedirlər. Lakin turistlərin arasında məhz kinoda göstərilməsi sayəsində məşhurlaşmış qəsrələrə və tikililərə baxmaq arzusunda olurlar.

Berkşirdə yerləşən Haykler qəsrinə buna əyani misaldır. Bu qəsr «Dauntun abbatlığı» serialından sonra turistlərin arasında xeyli məşhurlaşmışdır.

Başqa bir misal: Harri Potter haqqında filmlərin bəzi səhnələri İngiltərənin şimalında yerləşən Alnik qəsridə çəkilmişdir. O vaxtdan buraya gələn səyahətçilərin sayı-hesabı yoxdur. 2011-ci ildən bəri bu qəsrə turist axını 230 faiz artmış, nəticədə Britaniya iqtisadiyyatına 9 milyon funt-sterlinq gəlir daxil olmuşdur.

Müdrilər deyib ki...

«Özliyüzdə həyatın bir mənası yoxdur; həyatın dəyəri ondan necə istifadə edilməsindədir».

Jan-Jak Russo (1712-1778)

